

VREDNOTENJE
NEFORMALNO IN
PRILOŽNOSTNO
PRIDOB�JENEGA
ZNANJA V SLOVENIJI

One-off Report

Februar 2020

KAZALO

1. UVOD	4
2. VREDNOTENJE NEFORMALNO PRIDOBLENEGA ZNANJA IN PRIDOBITEV FORMALNE POKLICNE KVALIFIKACIJE – SISTEM NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ	6
2.1 Namen, zgodovina ter pravna ureditev sistema NPK.....	6
2.2 Umeščenost sistema NPK v Slovensko ogrodje kvalifikacij in nacionalne podlage za implementacijo sistema	6
2.3 Organizacijska in pravna ureditev sistema NPK.....	7
2.4 Postopek preverjanja in potrjevanja NPK ter vloga deležnikov postopka	8
2.4.1 Postopek preverjanja in potrjevanja NPK.....	8
2.4.2 Metode in orodja validacije neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v sistemu NPK.....	9
2.4.3 Pristojnosti in strokovna usposobljenost oseb, ki izvajajo postopke validacije	10
2.5 Financiranje sistema NPK.....	11
2.6 Učinki sistema NPK.....	12
2.7 Zagotavljanje kakovosti v sistemu NPK	15
2.7.1 Pristojne institucije za spremljanje in nadzor postopkov preverjanja in potrjevanja NPK	17
3. VREDNOTENJE NEFORMALNEGA UČENJA V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU	18
3.1 Namen priznavanja v formalnem izobraževanju	18
3.2 Zakonske podlage.....	18
4. VREDNOTENJE ZNANJA OSEB Z MEDNARODNO ZAŠČITO Z NAMENOM NADALJNJEGA VKLJUČEVANJA V IZOBRAŽEVANJE ...22	22
4.1 Namen	22
4.2 Zakonske podlage.....	22
5. POPIS KOMPETENC (SKILLS AUDIT)	23
5.1 Namen	23
5.2 Projekti in aktivnosti	23
6. ZAKLJUČEK IN IZZIVI	26

1. UVOD

Svet Evropske unije je decembra 2012 sprejel Priporočila (Council recommendation) o vrednotenju in priznavanju neformalnega in priložnostnega znanja. S tem priporočilom se poziva države članice, da do leta 2018 omogočijo svojim državljanom potrjevanje in ovrednotenje znanj, spretnosti in kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega izobraževalnega sistema, tako da vzpostavijo ureditev/sistem za potrjevanje neformalnega in priložnostnega znanja, ki bo povezan z nacionalnim kvalifikacijskim ogrodjem. Državljanji naj imajo možnost pridobiti polno ali delno kvalifikacijo na podlagi potrjenih spretnosti in kompetenc, pridobljenih zunaj sistema formalnega izobraževanja.

Glavni namen izobraževalnega sistema v Sloveniji je zagotoviti enak dostop do izobraževanja vsakemu državljanu in omogočiti vsem, da dosežejo najvišjo možno stopnjo izobrazbe. Vsem našim državljanom zagotavljamo brezplačno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje in vzdržujemo vsem dostopen visokošolski sistem.

Po podatkih Statističnega urada Slovenije je bila 1. januarja 2020 povprečna starost v Sloveniji 43,5 let. V letu 2019 je imelo zaključeno 88,8% prebivalstva Slovenije v starostni skupini 25 in 64 let vsaj srednjo šolo, kar priča o ugodni izobrazbeni strukturi. Sistem plač v Sloveniji temelji na pridobljeni stopnji izobrazbe, namreč plača v gospodarskih sektorjih, ki so vezani na kolektivne pogodbe, in v javnem sektorju, je vezana na pridobljeno stopnjo izobrazbe.

V Sloveniji uveljavljeni sistem potrjevanja neformalno in neformalno pridobljenega znanja odraža trenutne demografske in ekonomske dejavnike ter gradi na rezultatih izobraževalnega sistema.

V Sloveniji sta se uveljavili predvsem dve zakonsko urejeni poti oziroma dva temeljna namena priznavanja neformalno pridobljenega znanja, in sicer za nadaljnje vključevanje v formalno izobraževanje (nadaljevanje prekinjenega izobraževanja ali nadaljevanje na višji stopnji, sprememba smeri izobraževanja idr.) in za priznavanje poklicne usposobljenosti (sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij) na trgu dela.

Posamezniki se učimo na različne načine, zato se je temu prilagodil tudi formalni sistem izobraževanja v Sloveniji in posamezniku

omogočil priznavanje znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih z drugimi učnimi oblikami. Na sistemski ravni se je ob vpisu v izobraževanje v srednjih poklicnih in strokovnih, višjih strokovnih in visokih šolah uvedla možnost priznavanja formalno in neformalno pridobljenega znanja usvojenega na različne načine, bodisi z izkušnjami iz vsakodnevnih prakse ali na tečajih, delavnicah, seminarjih ter podobnem.

Gledano z zornega kota sistemskih možnosti za izvajanje priznavanja imamo dve vrsti javno veljavnih standardov, ki so podlaga za izvedbo priznavanja. Poklicne standarde, ki sledijo logiki zaposlovanja (kaj in kako mora nekdo znati narediti) in izobraževalni (študijski) standardi, ki temeljijo na logiki izobraževalnega sistema (kaj se mora posameznik naučiti, kako se bo naučil in kako bosta vsebina in kakovost učenja ovrednoteni).

Pri priznavanju poklicnih in strokovnih znanj ima poklicni standard povezovalno vlogo med formalnim in neformalnim sistemom. Pripravljeni so na podlagi pobud, ki jih pripravijo zainteresirane pravne osebe (zbornice, združenja delodajalcev, poklicna združenja, nevladne organizacije, sindikati in pristojna ministrstva). V pripravo poklicnega standarda so vključene organizacije delodajalcev in delojemalcev, pristojna ministrstva in šole.

S tem poročilom smo želeli predstaviti trenutno stanje v Sloveniji na področju vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja. Leta 2018 je bil sprejet nov Zakon o izobraževanju odraslih, katerega namen je jasna opredelitev določenih dejavnosti v izobraževanju odraslih, ena izmed bolj vidnih in pomembnih je svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih, ki se vzpostavlja kot javna služba. V svetovalno dejavnost kot javna služba sta umeščeni fazi, ugotavljanja in dokumentiranja rezultatov učenja odrasle osebe. V fazi ugotavljanja odrasli sam oziroma v sodelovanju s svetovalnim delavcem ugotavlja in ozavešča, katero znanje in spretnosti že ima in jih je pridobil po neformalnih in priložnostnih poteh izobraževanja in učenja. Pri tem izhaja iz namena in ciljev, zaradi katerih se je odločil, da se udeleži tega postopka.

Faza dokumentiranja je druga faza, v kateri odrasli v sodelovanju s svetovalnim delavcem zbira in ureja dokumentacijo (dokazila in

drugo) o učnih izidih, ki jih je pridobil po različnih poteh izobraževanja in učenja.

Pomemben del priznavanja neformalnih znanj v Republiki Sloveniji predstavlja sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij, ki odraslim daje možnost pridobitve javne listine o nacionalni poklicni kvalifikaciji (v nadaljevanju NPK), zato smo v prvem delu poročila opisali sistem NPK (zgodovina, namen, zakonske podlage, financiranje, učinki sistema ipd.).

Nadalje pa je predstavljeno vrednotenje neformalnega znanja v formalnem izobraževanju. Zajeli smo vse ravni in oblike formalnega izobraževanja od osnovne šole do visokošolske ravni. Predstavljeno je, kako je urejeno priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja in kakšne so zakonske podlage.

V tem poročilu smo poleg možnosti priznavanja neformalno pridobljenega znanja za državljane republike Slovenije želeli predstaviti, kakšne so možnosti za osebe z mednarodno zaščito z namenom nadaljnjega vključevanja v izobraževanje.

Evropska priporočila izpostavljajo nekatera ključna načela, ki naj bi jih države upoštevale pri izgradnji sistema priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja. V Sloveniji se trudimo slediti vsem tem načelom in menimo, da bi moral biti postopek ugotavljanja, preverjanja, potrjevanja in priznavanja neformalno pridobljenega znanja in spretnosti enak za vse kandidate ne glede na namen priznavanja. Izpeljati ga je treba na pregleden in kakovosten način, po vnaprej določenih korakih (informiranje, svetovanje, dokumentiranje, vrednotenje in priznavanje) ter z ustrezno usposobljenimi strokovnjaki, da se zagotovi primerljivost postopkov ter zaupanje v sistem in rezultate postopka.



2. 2.VREDNOTENJE NEFORMALNO PRIDOBLENEGA ZNANJA IN PRIDOBITEV FORMALNE POKLICNE KVALIFIKACIJE – SISTEM NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ

2.1 Namen, zgodovina ter pravna ureditev sistema NPK

Sistem NPK temelji na priznavanju in potrjevanju rezultatov neformalnega in priložnostnega učenja. Njegov temeljni namen je upoštevanje vseh kompetenc posameznika, ki jih je le-ta pridobil v različnih učnih okoljih, ter priznanje njihove ekonomske in socialne vrednosti. Slednje naj bi posamezniku omogočalo pridobivanje formalne poklicne kvalifikacije, in sicer javne listine (certifikata o NPK), ki je prenosljiva v različna delovna okolja. S tem naj bi bila omogočena večja mobilnost delavcev med sektorji in podjetji, v nacionalnem in mednarodnem prostoru. Hkrati pa naj bi bila na ta način omogočena večja funkcionalna prilagodljivost zaposlenih in napredovanje na isti stopnji izobrazbe. Posameznik v sistemu NPK ne more pridobiti stopnje izobrazbe oziroma naziva poklicne in strokovne izobrazbe oziroma strokovnega naslova. Le-ta se lahko pridobi samo po javno veljavnih izobraževalnih oziroma študijskih programih, sprejetih v skladu z zakoni in predpisi, ki urejajo poklicno, strokovno in visokošolsko izobraževanje.

NPK lahko pridobijo odrasli, ki so dopolnili 18 let, in so skozi življenje pridobili različne poklicne kompetence, ki niso priznane in ovrednotene; ali si želijo napredovati na poklicni poti, ne da bi za to morali pridobiti tudi višjo raven poklicne izobrazbe oziroma končati formalni izobraževalni program. NPK lahko izjemoma pridobijo tudi mlajši od 18 let, ki jim je potekel status vajenca ali dijaka in imajo ustrezne delovne izkušnje.

Leta 1994 je ministrstvo, pristojno za delo, spodbudilo projekt Razvoj in uveljavitev certifikatnega sistema, izdelana sta bila tudi študija ter predlog modela ugotavljanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij. Cilj projekta je bil razviti postopek pridobivanja certifikatov o poklicni usposobljenosti in ga vpeljati v prakso.

Ministrstvo, pristojno za delo, je prvič implementiralo postopke certificiranja poklicnih kvalifikacij na nacionalni ravni leta 1999 (ko še ni bilo posebnega zakona, ki bi urejal to področje) z izdajo Pravilnika o postopku pridobivanja poklicnih kvalifikacij. Na podlagi tega pravilnika in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti iz leta 1997 je ministrstvo industrijskim delavcem brez formalnih kvalifikacij, ki so izgubljali zaposlitev zaradi prestrukturiranja gospodarstva, želelo omogočiti, da bi lahko formalno ovrednotili svoje

neformalno pridobljeno znanje in spretnosti ter znanje, pridobljeno z usposabljanjem za trg dela.

V letih 1999–2000 je bil na skupno pobudo ministrstva, pristojnega za delo, ter ministrstva, pristojnega za izobraževanje, izveden projekt Phare MOCCA. Projekt je med drugim obsegal tudi razvoj certifikatnega sistema. Sodelovanje v projektu je snovalcem sistema NPK zagotovilo pomembno strokovno podporo pri pripravi tega sistema. Center RS za poklicno izobraževanje je bil nosilec in koordinator projekta in v tem času so bile narejene evalvacijska študija pilotnih projektov certifikacije, študije o tehnični infrastrukturi certifikatnega sistema, modeli izvajanja preverjanj in potrjevanj poklicnih kvalifikacij in primerjalni pregledi ureditve certificiranja v EU, s čimer so bili postavljeni temelji sistema NPK.

2.2 Umeščenost sistema NPK v Slovensko ogrodje kvalifikacij in nacionalne podlage za implementacijo sistema

Slovensko ogrodje kvalifikacij je enotni sistem kvalifikacij v Sloveniji za razvrščanje kvalifikacij v ravni glede na učne izide. Osnova za slovensko ogrodje kvalifikacij je Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij, ki je začel veljati leta 2016. Slovensko ogrodje kvalifikacij določa tri vrste kvalifikacij, med katerimi je tudi poklicna kvalifikacija, ki jo dokazuje certifikat o pridobljenem NPK. Sistem pridobivanja NPK je bil uveden leta 2000 z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, katerega osnovni namen je olajšati formalno priznavanje poklicnih kvalifikacij ne glede na načine ali učna okolja, kjer so bile pridobljene.

V Sloveniji je mogoče pridobiti poklicno kvalifikacijo bodisi prek formalnega izobraževalnega sistema (poklicnega, strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja) bodisi s priznavanjem neformalnega in priložnostnega učenja (NPK sistem). Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju povezuje oba sistema z določitvijo, da je poklicni standard osnova za obe poti.

Poklicni standardi so dokumenti, ki jih pripravijo strokovnjaki iz podjetij in/ali drugih socialnih partnerjev: sindikati, zbornice, strokovna združenja, pristojna ministrstva. Na podlagi analize delovnih mest in nalog v poklicnem profilu in ob upoštevanju

razvojnih trendov v sektorju, strokovnjaki izdelajo poklicni standard, ki določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni stopnji zahtevnosti in določa zahtevano znanje, spretnosti in poklicne kompetence. Poklicne kompetence so podane v obliki dejanskih zmožnosti obvladovanja številnih nalog v različnih okoljih.

Kadarna trgu dela obstaja potreba po vrednotenju neformalno pridobljenih znanj in spretnosti za pridobitev poklicne kvalifikacije, strokovnjaki nato pripravijo katalog za NPK na podlagi poklicnega standarda. Katalog za NPK je dokument, ki služi kot osnova za organizacijo in izvedbo procesa preverjanja in potrjevanja, v katerem se ugotavlja enakovrednost znanja kandidata z zahtevami poklicnega standarda. Katalog določa tudi zahteve, ki jih morajo kandidati izpolnjevati, preden se lahko vključijo v postopek preverjanja in potrjevanja NPK.

2.3 Organizacijska in pravna ureditev sistema NPK

Glede na cilje, ki jih uresničuje sistem NPK, so njegovi temeljni nosilci država, delodajalci in predstavniki delavcev, zanj pa so zainteresirane tudi poklicne in strokovne organizacije in združenja. Temeljno pristojnost za razvoj in uveljavljanje sistema NPK imajo državni organi in institucije, ki urejajo delovanje trga dela.

Formalna podlaga za izvajanje sistema NPK je Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ki opredeljuje temeljne nosilce v sistemu NPK.

V nadaljevanju predstavljamo temeljne nosilce sistema NPK in njihove naloge, ki jih določa Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je osrednji nosilec sistema NPK. Pristojno je za pripravo Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah in podzakonskih aktov ter za spremljanje izvajanja zakona. Naloge Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na področju sistema NPK:

- priprava zakona in podzakonskih aktov, ki urejajo delovanje sistema NPK,
- imenovanje članov področnih odborov za poklicne standarde,
- sprejem in objava poklicnih standardov in katalogov za NPK,
- določitev liste članov komisij za preverjanje in potrjevanje,
- imenovanje članov stalne komisije za ugovore.

Center RS za poklicno izobraževanje

Center RS za poklicno izobraževanje je osrednja ustanova za opravljanje raziskovalnih, razvojnih, strokovnih in svetovalnih nalog na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Med naloge Centra RS za poklicno izobraževanje spadata tudi razvojno delo in priprava strokovnih podlag za sistem NPK:

- vodi postopke razvoja poklicnih standardov in katalogov za NPK,
- vodi delovne skupine, ki jih imenujejo področni odbori za poklicne standarde, ter zagotavlja strokovno pomoč strokovnjakom za razvoj poklicnih standardov in katalogov za NPK,
- spremlja sistem NPK in delo svetovalcev v postopku preverjanja in potrjevanja NPK,
- spodbuja pridobivanje poklicnih kvalifikacij za nova poklicna in strokovna področja na vseh ravneh zahtevnosti,
- izvaja promocijo sistema NPK v sodelovanju s partnerji,
- vzdržuje in razvija informacijski sistem v okviru nacionalnega informacijskega središča (NRP) za poklicne kvalifikacije (spletno mesto NRP),
- izvaja obvezni program usposabljanja za svetovalce v postopku preverjanja in potrjevanja NPK.

Državni izpitni center

Vlada RS je Državni izpitni center (RIC) ustanovila kot nacionalni center za zunanje preverjanje znanja učencev, vajencev, dijakov in odraslih. Njegovo osnovno poslanstvo je razvijati veljavna, zanesljiva, pravična, učinkovita in pregledna preverjanja znanja ter izpitne sisteme v osnovnih in srednjih šolah ter pri izobraževanju odraslih. Glavne naloge Državnega izpitnega centra na področju sistema NPK:

- skrbi za razvoj metodologij in postopkov preverjanja in potrjevanja NPK,
- organizira usposabljanje kandidatov za člane komisij za preverjanje in potrjevanje NPK,
- spremlja in vrednoti uresničevanje ciljev programa usposabljanja kandidatov za člane komisij za preverjanje in potrjevanje NPK ter Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje daje pobude za izboljšave,
- skrbi za nabor vprašanj in nalog v postopku preverjanja in potrjevanja NPK,
- skrbi za razvoj mreže za preverjanje in potrjevanje NPK,
- vodi register izvajalcev postopkov preverjanja in potrjevanja NPK,
- podeljuje licence članom komisij za preverjanje in potrjevanje NPK,
- vodi evidence, za katere je pooblaščen z zakonom,
- spremlja delo komisij za preverjanje in potrjevanje NPK in vsaj enkrat letno poroča ministru.

Izvajalci postopkov preverjanj in potrjevanj NPK

Preverjanje in potrjevanje NPK ter svetovanje kandidatom v postopku pridobivanja NPK poteka pri izvajalcih postopkov preverjanj in potrjevanj NPK, ki so vpisani v register izvajalcev na Državnem izpitnem centru.

Postopek lahko izvajajo medpodjetniški izobraževalni centri, šole, organizacije za izobraževanje odraslih in zbornice, ki izvajajo javno veljavne izobraževalne programe, izpolnjujejo zahtevane materialne in kadrovske pogoje, določene v katalogu za NPK in drugih aktih, imajo zaposlenega svetovalca za NPK in so vpisani v register izvajalcev pri RIC. Navedeni izvajalci se lahko vpišejo v register po sprejemu in objavi kataloga (tj. brez javnega razpisa). Za področja, za katera v register ni vpisanih predhodno navedenih izvajalcev, izbere izvajalce Državni izpitni center na podlagi javnega razpisa ter jih po izvedenem postopku vpiše v register.

Izvajalci za člane komisij za NPK opravljajo administrativno-tehnično delo, določajo datume za preverjanje in potrjevanje NPK (vsaj enkrat na vsakih 12 mesecev) in kandidatom zagotovijo svetovalca za NPK, ki jih obvešča o možnostih in pogojih za pridobitev NPK ter zagotavlja pomoč in nasvete za pripravo osebne zbirne mape.

Komisije za preverjanje in potrjevanje NPK

NPK preverjajo in potrjujejo člani komisije za preverjanje in potrjevanje NPK. Člani imajo licenco Državnega izpitnega centra, za pridobitev katere morajo izpolnjevati določene strokovne pogoje, npr. delovne izkušnje s področja kvalifikacije, ki jo preverjajo, strokovno izobrazbo, posebne licence itd.

Preverjanje in potrjevanje izvaja tričlanska komisija, ki jo za vsak izveden rok preverjanja in potrjevanja NPK oblikuje in imenuje Državni izpitni center.

Naloge članov komisij za preverjanje in potrjevanje NPK so, da vrednotijo posamezna predložena dokazila v zbirni mapi kandidata in zbirno mapo kot celoto, neposredno preverjajo kandidata, če s predloženimi dokazili v zbirni mapi kandidat ne izpolnjuje vseh zahtev, določenih s katalogom za NPK in poklicnim standardom, kandidatom podelijo certifikat o NPK oziroma izdajo odločbo o zavrnitvi izdaje certifikata o NPK..

2.4 Postopek preverjanja in potrjevanja NPK ter vloga deležnikov postopka

2.4.1 Postopek preverjanja in potrjevanja NPK

V okviru sistema pridobivanja NPK je bil razvit **postopek, ki vključuje štiri faze priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja** in je določen v Pravilniku o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja NPK, kar zagotavlja enotnost, transparentnost in kakovost certifikatov za NPK.

IDENTIFICIRANJE

Identifikacija je faza, v kateri kandidat sam ali v sodelovanju s svetovalcem ugotovi, ali izpolnjuje vstopne pogoje za pridobitev NPK in katera znanja in spretnosti je že pridobil v različnih učnih okoljih, nato pa jih primerja z vnaprej določenim poklicnim standardom in katalogom za NPK. Kandidata se prosi za samoanalizo ali samooceno ali se opravi intervju s kandidatom. Svetovalec lahko pomaga tudi pri samooceni. To olajša prvo identifikacijo predhodnega znanja, ki ga bo kandidat pokazal (ali dokumentiral).

DOKUMENTIRANJE

Dokumentacija pomeni zbiranje dokazil o kandidatovem predhodnem učenju in je ena od ključnih faz pri potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja. Dokazila je mogoče zbrati na različne načine. Ali se specifično znanje, spretnosti in kompetence kandidata priznajo, je odvisno od primernosti dokazil. Dokazila morajo biti različna in morajo izražati kandidatove sposobnosti na čim bolj kompleksen način. Pozornost je namenjena tudi raznolikosti in specifičnosti dejavnosti, v katerih je kandidat pridobil zahtevano znanje. Dokazila morajo biti verodostojna, kar pomeni, da morajo izražati kandidatovo dejansko znanje in kompetence in se morajo nedvoumno nanašati na kandidata.

Kandidati zbirajo dokazila o svojih zmožnostih ali dosežkih, ki so jih pridobili s formalnim, neformalnim ali priložnostnim učenjem. Poleg obveznih dokumentov, ki dokazujejo izpolnjevanje vstopnih pogojev za NPK, osebna zbirna mapa vsebuje tudi različne dokaze, ki dokazujejo, da kandidat obvladuje kompetence, znanja in veščine, potrebne za doseganje poklicnega standarda in izpolnjuje zahteve iz kataloga za NPK. Na podlagi različnih dokazil v osebni zbirni mapi, ki so sistematično

urejena glede na vsebino poklicnega standarda in kataloga NPK, komisija odloča o podelitvi certifikata ali o načinu in obsegu morebitnega dodatnega neposrednega preverjanja.

OCENJEVANJE

Ocenjevanje kandidatovega neformalnega in priložnostnega učenja opravljajo člani komisij za preverjanje in potrjevanje NPK, ki jih oblikuje in imenuje Državni izpitni center za vsako preverjanje in potrjevanje NPK. Komisijo za preverjanje in potrjevanje NPK sestavljajo trije člani, izbrani s seznama članov komisij, ki jih odobri minister, pristojen za delo, in so imenovani v skladu z zahtevami, ki so določene v katalogu za NPK.

Ocenjevanje kandidatovega neformalnega in priložnostnega učenja se lahko opravi bodisi na podlagi vrednotenja dokazil o kandidatovem neformalnem in priložnostnem učenju, ki jih vsebuje osebna zbirna mapa, ali na podlagi neposrednega preverjanja kandidata. V praksi je kombinacija obeh metod najpogostejši pristop, saj komisija na splošno ugotavlja delno skladnost kandidatovih dokazil s poklicnim standardom in določi znanje, spretnosti in kompetence, ki jih je treba preverjati neposredno.

Neposredno preverjanje kandidatov je proces, v katerem se z metodami preverjanja znanja, določenimi v katalogu NPK, identificirajo znanje, spretnosti in kompetence, ki jih je kandidat pridobil v različnih učnih okoljih. Katalog NPK običajno določa različne kombinacije metod preverjanja: pisni test, praktične naloge v realnih delovnih situacijah ali v simuliranih situacijah, igre vlog, predstavitev izdelka, projekta. Člani komisije morajo dobro poznati metode preverjanja znanja in morajo biti sposobni prilagajati načine preverjanja tipu znanja, ki ga želijo preveriti in jih prilagoditi individualnim zahtevam kandidata, saj so odgovorni za kakovost izpeljanega postopka.

CERTIFICIRANJE

Certificiranje je zadnja faza validacije neformalnega in priložnostnega učenja. Certificiranje je postopek, s katerim se formalno priznajo znanje, spretnosti in kompetence kandidata, pridobljene z neformalnim ali priložnostnim učenjem.

Komisija za preverjanje in potrjevanje NPK lahko potrdi kvalifikacijo in izda certifikat NPK na podlagi validacije dokazil, priloženih kandidatovi osebni zbirni mapi ali na podlagi neposrednega preverjanja, ki ga je kandidat uspešno zaključil. Certifikat o NPK je javna listina, ki ima enakovreden

status kot spričevalo ali diploma in ga lahko izda samo izvajalec preverjanja in potrjevanja NPK ali njegov pravni naslednik, vpisan v register, ki ga vodi Državni izpitni center.

V postopku preverjanja in potrjevanja se lahko podeli le popolna kvalifikacija. Če komisija na podlagi preverjanja znanja ugotovi, da kandidat ni dosegel standarda kvalifikacije, izda odločbo, da kandidat ne izpolnjuje pogojev za pridobitev certifikata NPK. Izvajalec obvesti kandidata v roku 8 dni od odločitve komisije in če kandidat meni, da postopek ni bil ustrezno izveden, lahko v roku 8 dni vložijo pritožbo.

2.4.2 Metode in orodja validacije neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v sistemu NPK

Pristope in metode, ki se uporabljajo pri izvajanju postopka validacije neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, lahko v grobem razdelimo na opisne ali demonstrativne. V prvem primeru gre za metode, ko posameznik opisuje svoje dosedanje (strokovne, splošne) izkušnje, v drugem primeru pa za metode, ki omogočajo njihov praktični prikaz.

Ti dve obliki vrednotenja se med seboj ne izključujeta. Dejansko si je skoraj nemogoče predstavljati demonstracijo, ki se opira izključno na dejavnost, brez pomoči ustne razlage oziroma pojasnil. Zaradi kompleksnosti predhodno pridobljenih učnih izidov se spodbuja kombinacijo opisnih in demonstracijskih pristopov. Posledično to pomeni spodbujanje uporabe različnih metod, ki se uporabljajo v tem procesu (zbirna mapa, samoevalvacija, intervjuji, demonstracije, simulacije itd.).

Osebna zbirna mapa je orodje, ki se uporablja od faze dokumentiranja do faze ocenjevanja. Osebna zbirna mapa je lahko sumativna ali procesna. Ko je namenjena priznavanju neformalno pridobljenih znanj, se večinoma oblikuje kot sumativna, saj povzema vse tiste kompetence, ki jih je kandidat že pridobil na različne načine in jih primerja z zahtevanim standardom.

Kandidat lahko predloži dokazila o usposabljanju oziroma izpopolnjevanju, potrdila o udeležbi na seminarjih in tečajih, certifikate izdane v skladu s predpisi, ki urejajo priznavanje NPK, potrdila delodajalcev o usposabljanju z delom, dokazila o pridobljenem znanju in opravljenih obveznostih

po delih izobraževalnega programa, potrdila o delovnih izkušnjah, referenčna pisma, svoje izdelke, pohvale, nagrade, strokovne članke in druga podobna dokazila. Struktura osebne zbirne mape je predpisana in objavljena na spletni strani Nacionalne referenčne točke (NRP).

Presojo ustreznosti dokazil opravi komisija, ki vodi postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja, glede na to, kako izpolnjujejo kriterije: avtentičnost, aktualnost, zadostnost in ustreznost. V primeru, da na podlagi dokazil ni mogoče v celoti potrditi neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, je **treba izpeljati postopek neposrednega preverjanja** znanja. Komisija določi obseg, način in obliko preverjanja, ki je glede na cilje in standarde znanja najprimernejša. Izbere ustrezno metodo oziroma orodje za preverjanje, s katerim lahko čim bolj celostno prepozna znanje (učne izide) kandidata. Možni načini preverjanja so: pisni preizkus, ustni izpit, vodeni intervju, zagovor izdelka, poročilo, zagovor v ta namen pripravljene seminarske ali projektne naloge, opazovanje v simuliranem proizvodnem procesu, storitev z zagovorom, demonstracija, igra vlog in podobno. Ocenjevalec mora izbrati ustrezno metodologijo preverjanja, ki mu omogoča, da prepozna čim več učnih izidov kandidata ter si na ta način ustvari celovit vpogled v kandidatovo predhodno znanje. Pri izbiri je treba upoštevati tudi posebnosti vsakega posameznika in mu omogočiti, da izkaže največ kar lahko.

Dokumenti v postopku preverjanja in potrjevanja NPK:

Kandidati, izvajalci postopkov preverjanja in potrjevanja in člani komisij za preverjanje NPK lahko prenesejo vse dokumente, ki so predpisani v postopku preverjanja in potrjevanja, s spletne strani nprslo.org. Kandidat s pomočjo svetovalca izpolni **prijavni obrazec**, ki se predloži izvajalcu preverjanja in potrjevanja in iz katerega mora biti jasno, da kandidat izpolnjuje vstopne pogoje za pridobitev, določene v katalogu za NPK. Svetovalec pripravi **svetovalni zapisnik**, ki ga je treba vključiti v osebni zbirni mapo, skupaj z **obrazcem za vrednotenje vsakega dokazila** v osebni zbirni mapo, **obrazec za vrednotenje celotne osebne zbirne mape, zapisnike za neposredno preverjanje** znanj in spretnosti, odvisno od načina preverjanja znanja, ki je določen v katalogu za NPK (pisno testiranje, praktične naloge, ustna predstavitev, naloga/izvedba).

2.4.3 Pristojnosti in strokovna usposobljenost oseb, ki izvajajo postopke validacije

Svetovalci za pripravo osebne zbirne mape za NPK

Svetovanje je dejavnost, ki poteka v vseh fazah vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja ter se medsebojno prepleta z informiranjem. Svetovanje obsega poglobljeno vodenje kandidata skozi vse faze vrednotenja. Svetovalec mora biti zmožen prepoznati možnosti kandidata, da svoje delovne izkušnje in neformalno učenje uporabi in uveljavi na poti poklicne ali osebne rasti. Poleg obvladavanja temeljnih komunikacijskih spretnosti za vodenje svetovalnega procesa, v katerem svetovalec pomaga kandidatu, da evidentira svoje znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene po različnih poteh, je v tem procesu pomembno, da zna svetovalec motivirati in spodbujati posameznika, da ima le-ta dejavno vlogo v vseh fazah vrednotenja, da se zaveda svoje odgovornosti in da vztraja od začetka do konca. Pri svetovanju se odkrivajo posameznikova skrita znanja, pogosto tudi njegove zelo osebne situacije, v katerih je neformalno in priložnostno pridobil svoje znanje, zato morata biti zaupnost in profesionalnost temeljni prvini svetovalnega procesa, ki ju mora zagotavljati svetovalec.

V Sloveniji se naloge svetovalca v postopku preverjanja in potrjevanja NPK niso uveljavile kot samostojen poklic, temveč so del delovnih nalog različnih profilov, kot so šolski svetovalni delavci, organizatorji izobraževanja odraslih, učitelji različnih predmetov in številni drugi, ki delujejo na področju izobraževanja, usposabljanja in svetovanja odraslim ter so se za delo svetovanja v postopkih NPK usposobili na Centru RS za poklicno izobraževanje, kjer se izvaja obvezno dvodnevno usposabljanje za svetovalce. V tem trenutku je največji delež svetovalcev v postopku preverjanja in potrjevanja NPK zaposlenih v ustanovah, ki so tako izvajalci preverjanj kot tudi izvajalci priprav na preverjanja NPK.

Zakon o izobraževanju odraslih je leta 2018 omogočil opravljanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih kot javne službe in s tem omogočil, da kandidati za pridobitev NPK lahko pridobijo informacije o možnih NPK-jih ter pomoč pri oblikovanju osebne zbirne mape za izbrani NPK brezplačno tudi v svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih.

Člani komisije za potrjevanje in preverjanje NPK

Pridobitev licence članov komisij za preverjanje in potrjevanje NPK Državni izpitni center pripravi javni razpis za kandidate za člane komisij za vsak katalog za NPK posebej ter ga objavi na spletnem mestu nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije – NRP, po potrebi pa tudi v drugih medijih. Če vloga kandidata za člana komisije ustreza formalnim in vsebinskim pogojem javnega razpisa in vsebuje ustrezna dokazila o izpolnjevanju kadrovskih pogojev določenih s katalogom za NPK, je kandidat napoten na verificiran program usposabljanja za člana komisije. Ko kandidat za člana komisije opravi usposabljanje, Državni izpitni center posreduje ministru, pristojnemu za delo, listo članov komisij, ki so opravili usposabljanje. Minister, pristojen za delo, potrdi listo kandidatov za člane komisije in Državni izpitni center na podlagi potrditve kandidatom pošlje licence.

Člani komisij morajo podaljševati svoje licence na štiri leta z dokazovanjem svojih delovnih izkušenj v zadnjih petih letih in stalnim strokovnim usposabljanjem na področju, ki ga pokriva poklicna kvalifikacija. Sodelovati morajo pri nadaljnjem usposabljanju, ki ga za njih organizira Andragoški center Slovenije odraslih, RIC in CPI.

2.5 Financiranje sistema NPK

Pogoje in postopek (vključno s financiranjem) za pridobitev NPK določajo Zakon o poklicnih kvalifikacijah in drugi podzakonski predpisi, ki sistematično in enotno urejajo pogoje in postopek za pridobitev NPK. Pravilnik o načinu in postopkih za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ureja metodologijo določanja cen za pridobitev NPK in zagotavlja, da kandidat plačuje stroške v skladu z metodologijo. Cena vključuje vse stroške vezane na izvedbo postopka preverjanja in potrjevanja, vključno s svetovanjem, vrednotenjem osebne zbirne mape in neposrednim preverjanjem. Stroške postopka plača kandidat, razen v primeru, ko jih npr. zagotovi delodajalec oziroma so zagotovljena v okviru različnih projektov oziroma programov, ki se financirajo iz sredstev Evropskega socialnega sklada ali proračuna RS (npr. v okviru programov aktivne politike zaposlovanja za brezposelne osebe ipd.).

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti financira aktivnosti, ki jih določa Zakon o NPK za zagotavljanje razvoja in izvajanja aktivnosti sistema in jih izvajajo Državni izpitni center, Center RS za poklicno izobraževanje ter Andragoški center Slovenije, kar v zadnjih petih letih v povprečju znaša okoli 600.000 EUR letno. Preko Zavoda RS za zaposlovanje pa ministrstvo financira aktivnosti, ki omogočajo pridobitev NPK kandidatom, ki imajo status brezposelnih oseb oziroma iskalcev zaposlitve (priprave na preverjanje ali postopek preverjanja in potrjevanja NPK), kar znaša skupaj v zadnjih petih letih 5.638.785 EUR.



2.6 Učinki sistema NPK

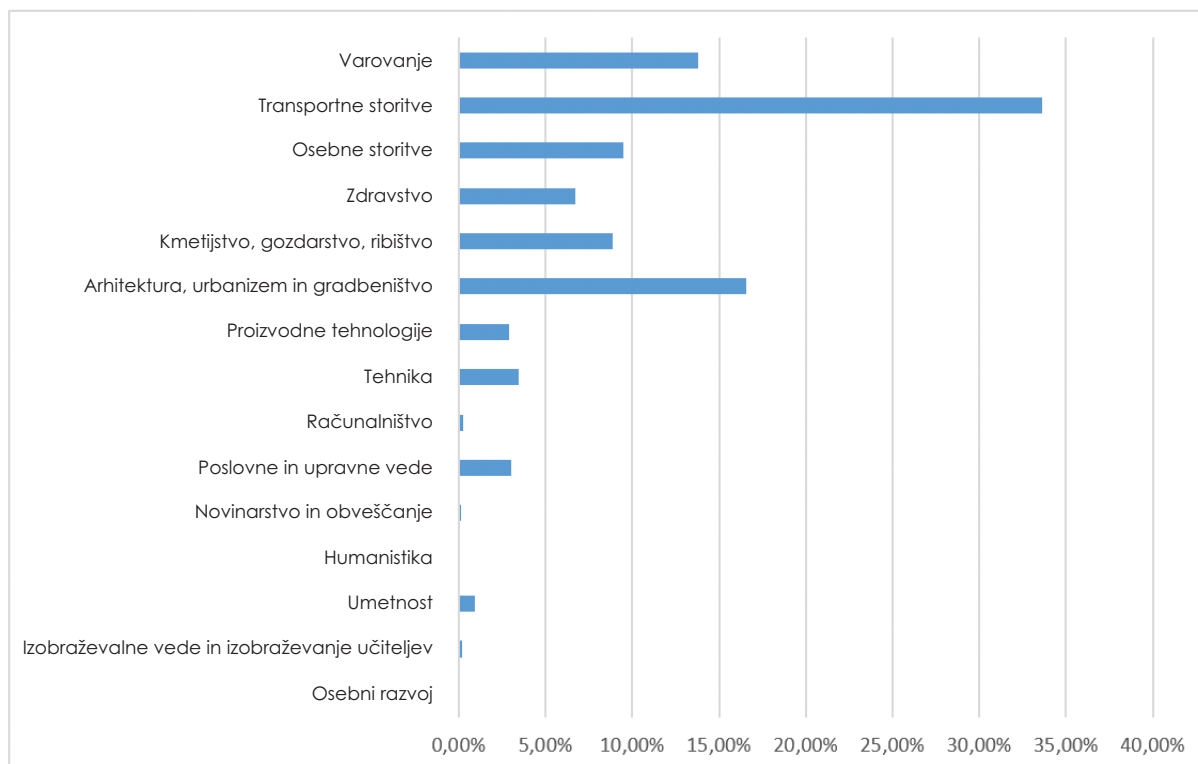
Sistem NPK se je v skoraj 20 letih svojega obstoja oblikoval v uveljavljen sistem validacije neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, o čemer pričajo statistični podatki, ki jih predstavljamo v nadaljevanju. Skupaj je bilo od leta 2000, ko je sistem zaživel, podeljenih 94.143 certifikatov.

V spodnji tabeli prikazujemo število podeljenih certifikatov po letih in po strokovnih področjih. Številke kažejo tudi na razvoj novih poklicnih kvalifikacij na različnih strokovnih področjih.

Tabela: Število podeljenih certifikatov po področjih po letih

Strokovno področje	Year																			
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Osebni razvoj																			11	31
Izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev														16	11	64	28	32	3	23
Umetnost					18	10	37	9	45	78	167	128	111	49	63	45	65	51	22	14
Humanistika					25	7	1	6	1	1	3	2	0	1	2	0	1	5	5	1
Novinarstvo in obveščanje									39	23	16	15	5	3	3	0	19	16	3	0
Poslovne in upravne vede								52	46	124	254	226	217	233	314	358	253	281	316	289
Računalništvo						13	16	0	1	5	33	52	44	43	6	7	9	10	0	8
Tehnika				87	158	32	172	119	138	65	115	109	318	371	558	375	167	198	206	220
Proizvodne tehnologije				88	137	221	149	121	272	117	154	106	93	147	198	238	263	206	120	249
Arhitektura, urbanizem in gradbeništvo				41	35	26	204	3365	4385	857	722	949	1524	622	545	636	670	556	749	510
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo				72	90	402	148	10	16	180	299	242	208	748	1278	1396	1241	729	859	835
Zdravstvo				72	173	96	295	311	425	594	483	668	606	576	468	476	501	408	389	83
Osebne storitve				72	174	774	876	649	777	802	867	669	549	503	486	493	370	322	307	688
Transportne storitve		38	35	30	1741	2665	3409	3606	6711	11239	90	118	126	178	186	275	510	572	873	852
Varovanje					46	2512	1212	1489	775	979	1283	960	808	399	395	577	610	665	918	
skupaj	0	38	35	462	2551	4292	7819	9460	14345	14860	4182	4567	4761	4298	4517	4758	4674	3996	4528	4721

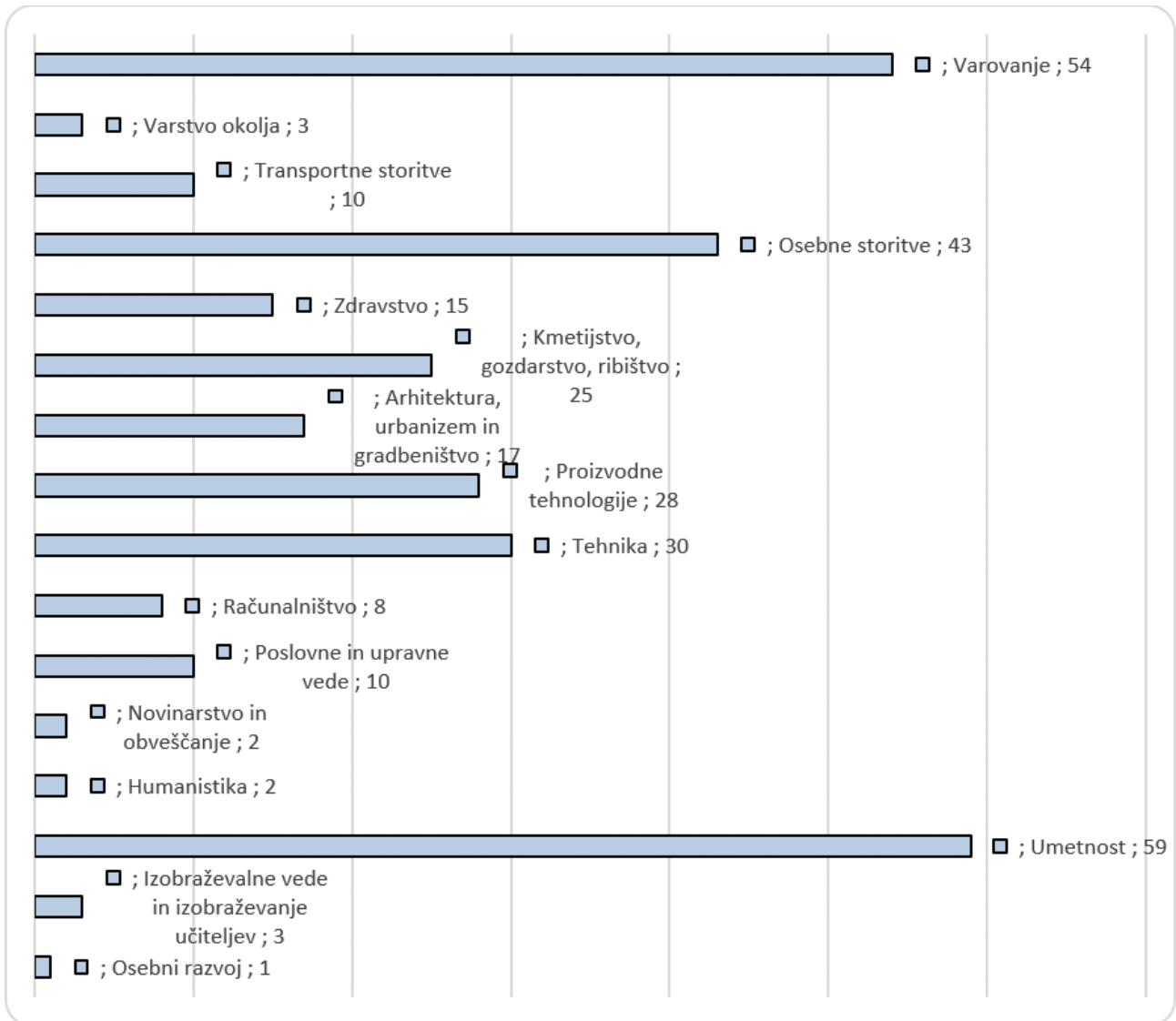
Graf: Podeljeni certifikati v deležih, po strokovnih področjih



V deležih najbolj izstopa področje »Transportne storitve«, ki predstavlja več kot tretjino (34,42 %) vseh podeljenih certifikatov, sledi mu področje »Arhitektura, urbanizem in gradbeništvo« s 16,87 % podeljenih certifikatov ter področje »Varovanja«, kjer podeljeni certifikati predstavljajo 13,50 % vseh certifikatov.

Spodnji graf nam prikazuje, kako so kvalifikacije porazdeljene po področjih. Najbolj po številu izstopajo »Umetnost«, »Varovanje« in »Osebne storitve«.

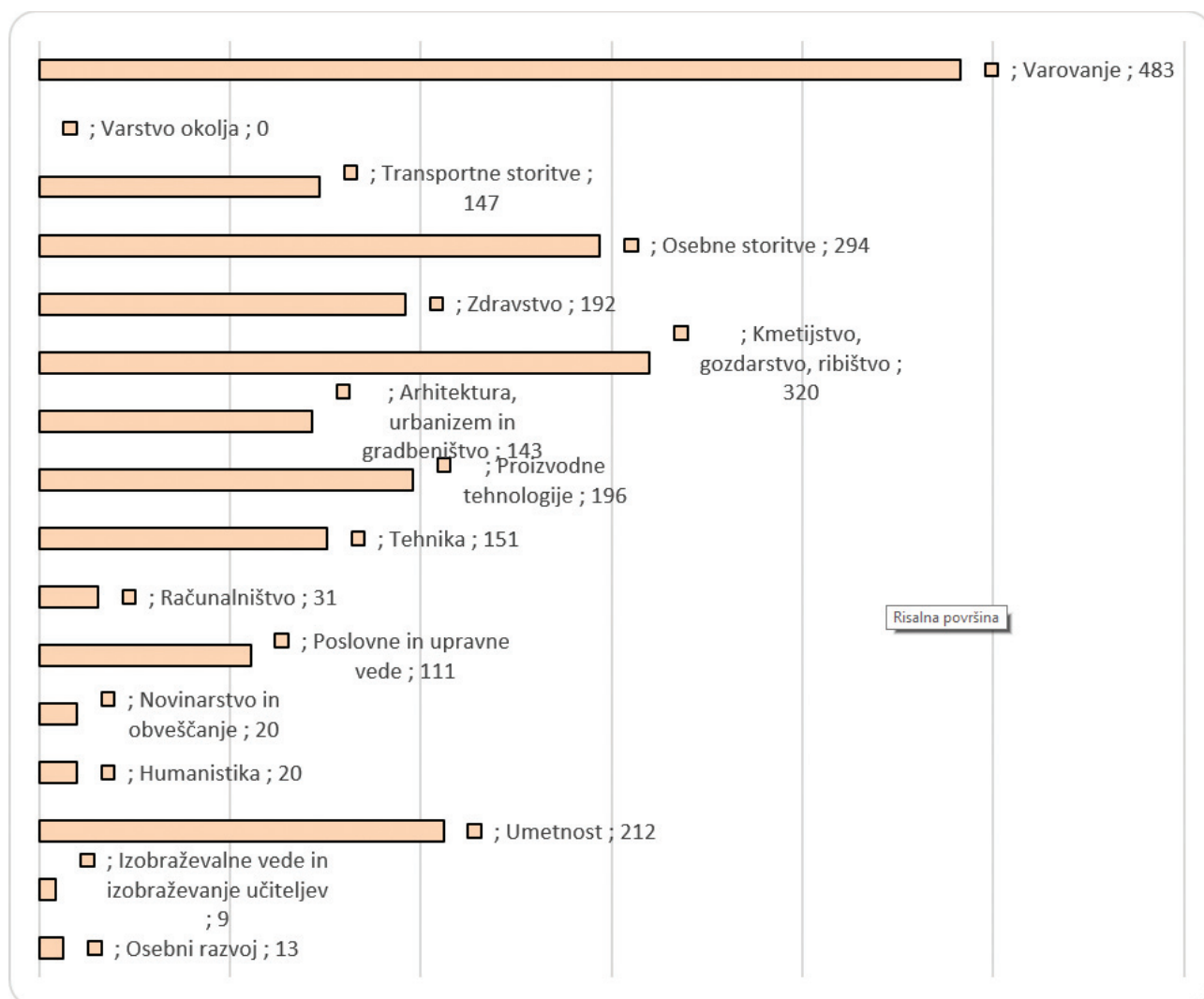
Graf: Število kvalifikacij po strokovnih področjih



Število članov komisije z veljavno licenco se spreminja glede na revizije katalogov za NPK in v skladu z obdobjimi podaljševanju licenc. V mesecu januarju 2019 je bilo na listi 2342 članov

komisij z veljavno licenco za skupaj 310 NPK in 534 svetovalcev za NPK.

Graf: Število članov komisij z veljavno licenco po strokovnih področjih, januar 2019



Podatke o učinkih sistema NPK na posameznike, ki pridobijo certifikat, lahko spremljamo preko spremljave certifikatnega sistema, ki jo izvaja Center RS za poklicno izobraževanje in podatkov Zavoda RS za zaposlovanje.

Leta 2017 je Zavod RS za zaposlovanje vključil v postopek pridobitve NPK 904 brezposelnih oseb, od teh se jih je 689 zaposlilo v obdobju enega leta. Leta 2018 so vključili v postopek pridobitve NPK 881 brezposelnih oseb in do 1. februarja 2019 se jih je 489 zaposlilo.

V spremljavi kandidatov (Kunčič Krapež idr., 2017), ki smo jo izvedli v dveh časovnih točkah; in sicer, ko so kandidati začeli s postopkom pridobitve NPK ter šest mesecev po pridobitvi certifikata, smo želeli ugotoviti, zakaj se kandidati odločajo za pridobitev NPK, in tudi, koliko so se njihova pričakovanja izpolnila oziroma spremenil zaposlitveni status.

V vzorcu, ki smo ga zajeli v anketi, so predstavljali največji delež anketiranci s srednjo poklicno izobrazbo (252 oz. 32,6 %), sledili so anketiranci s srednjo strokovno izobrazbo (222 oz. 28,7 %), na tretjem mestu so bili anketiranci z visoko oz. univerzitetno stopnjo izobrazbe (147 oz. 19,0 %).

Skoraj polovica anketirancev, na začetku postopka pridobivanja NPK, (349 oz. 45,5 %) je na vprašanje o zaposlitvi odgovorila, da so brezposelni, 175 (22,8 %) jih je bilo zaposlenih v gospodarstvu, 102 (13,3 %) v javni upravi. V manjših deležih smo dobili tudi odgovore, da so upokojeni, da imajo status študenta, status samostojnega podjetnika, status kmeta nekaj pa je bilo lastnikov podjetja.

Po šestih mesecih po pridobitvi NPK-ja je na vprašanje, ali so zaposleni, dobrih 60 %

vprašanih odgovorilo pritrdilno, slabih 40 % pa jih zaposlitve ni imelo. Skoraj polovica (46,5 %) tistih, ki so odgovorili, da so zaposleni, je navedla, da ima zaposlitev v gospodarstvu, dobra petina (21 %) jih je zaposlena v javni upravi, slaba petina (19,7 %) jih ima status kmeta. Štirje so lastniki podjetja, 13 je samostojnih podjetnikov. Pod opcijo »drugo« so kandidati zapisali: »študent«, »gospodinja na kmetiji« in »nevladna organizacija«.

Največ anketirancev (307 oz. 41,7 %) je kot razlog za pridobitev NPK navedlo **večjo možnost za iskanje zaposlitve**. 108 (14,7 %) anketirancev je kot razlog za pridobitev NPK navedlo, da želijo začeti **izvajati dejavnost** kot samostojni podjetnik, 93 (12,6 %) pa možnost **napredovanja v službi**. Da bi pridobitev NPK omogočila redno zaposlitev pogodbeno zaposlenim, je odgovorilo 42 (oz. 5,7 %) anketirancev. 17 (2,3 %) jih je na pridobitev NPK napotil Zavod RS za zaposlovanje, 14 (1,9 %) anketirancev pa potrebuje osebno delovno vizo.

Na vprašanje, kakšne spremembe jim je prinesla NPK, so odgovarjali samo zaposleni anketiranci. Vprašanje smo postavili le zaposlenim anketirancem, ker so bili odgovori vezani na to, kakšno spremembo je pridobitev NPK pomenila v zvezi z njihovo zaposlitvijo. 40 % zaposlenih anketirancev je odgovorilo, da so zaposlitev že imeli, s pridobitvijo NPK se ni nič spremenilo. Pri slabih 44 % anketirancev je pridobitev NPK pomenila spremembo v zvezi z zaposlitvijo, in sicer: 20 (12,7 %) anketiranih je zaposlitev dobilo na področju, za katerega so pridobili NPK, 12 (7,6 %) je NPK pomagala pri napredovanju, dva sta pridobila zaposlitev za nedoločen čas, 35 (22,3 %) anketirancem pa pridobitev NPK omogoča opravljanje dodatne dejavnosti. Velik je bil tudi delež (11,5 %) odgovorov pod »drugo«, kjer je več kot polovica (10 od 18) navedla, da je NPK v zvezi z zaposlitvijo za njih pomenila možnost kandidiranja na razpisu za pomoč mladim kmetom.

2.7 Zagotavljanje kakovosti v sistemu NPK

»V sistemu NPK se upoštevajo in priznavajo znanja, spretnosti in kompetence, ne glede na načine in učna okolja, v katerih so bile pridobljene. Zaradi tega je bistvenega pomena, da obstaja zaupanje v sistem, ki omogoča priznavanje tako pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc, ter zaupanje v verodostojnost podeljenih certifikatov o NPK. Eden od temeljnih načinov za vzpostavljanje

takšnega zaupanja je zagotavljanje kakovosti v postopkih preverjanja in potrjevanja, ki se izvajajo v sistemu NPK. Prvi pogoj zagotavljanja kakovosti so ustrezne podlage za postopke preverjanja in potrjevanja NPK. Naslednja in pomembna pogoja sta standardizirano in kakovostno izvajanje postopkov preverjanja in potrjevanja NPK ter pravica kandidatov do ugovora na izvedene postopke preverjanja in potrjevanja NPK. Kakovost pa zagotavljajo tudi pristojne institucije, ki skrbijo za spremljanje in nadzor postopkov preverjanja in potrjevanja NPK. Vsi ti vidiki zagotavljanja kakovosti prispevajo k verodostojnosti sistema in s tem k ustvarjanju zaupanja vseh ključnih akterjev, ki v njem prepoznajo svoj interes.« (Drofenik, 2017, str. 33)

Kakovost v sistemu NPK se zagotavlja na ravni sistema, na ravni institucij, ki delujejo v sistemu in na ravni posameznih strokovnjakov, ki opravljajo različne vloge v postopkih potrjevanja in preverjanja znanja ter svetovanja.

Ključni kriteriji, ki jim sledimo pri zagotavljanju kakovosti, so:

1. zagotavljanje transparentnih postopkov z jasno razdeljenimi pristojnostmi med institucijami in strokovnjaki, ki delujejo v procesih,
2. postopki dokumentiranja vseh faz vrednotenja so predpisani in dokumentacija v postopkih je razumljiva in javno dostopna,
3. zagotavljanje ažurnih in javno dostopnih informacij za kandidate, svetovalce in institucije,
4. zagotavljanje strokovne usposobljenosti svetovalcev in članov komisij, ki potrjujejo in preverjajo kandidate za NPK,
5. spremljanje in evalvacija postopkov, institucij in oseb, ki delujejo v sistemu NPK,
6. zagotavljanje stalne strokovne podpore svetovalcem, članom komisij ter izvajalcem preverjanja in potrjevanja NPK.

V nadaljevanju prikazujemo, kako v sistemu NPK zagotavljamo kakovost v posameznih fazah vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja.

1. Informiranje in svetovanje:
 - izvajalci postopkov preverjanja in potrjevanja so dolžni zagotoviti informacije o NPK ter pogojih in postopkih za njihovo pridobitev ter individualno svetovanje,
 - vzpostavljena je javna mreža svetovalnih središč za odrasle, ki nudijo brezplačno, neodvisno svetovanje odraslim v izobraževanju,
 - svetovalci v sistemu NPK morajo opraviti usposabljanje na Centru RS za poklicno izobraževanje,

- svetovanje je prisotno v vseh fazah vrednotenja neformalno pridobljenega znanja; od začetka, ko se kandidat odloči za uveljavitev znanja, ob pripravi vloge, zbiranju dokazil in pripravi osebne zbirne mape, med sodelovanjem s komisijo in pri pripravi osebnega izobraževalnega načrta kandidata,
- svetovalec je dolžan upoštevati etične smernice, uveljavljene na področju svetovalnih dejavnosti,
- spletno mesto nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije – NRP, www.nrpslo.org ponuja najobsežnejše informacije o sistemu NPK ter nekatere informacije o sistemu poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja. Kandidatom zagotavlja informacije o razpisanih rokih preverjanja in potrjevanja za posamezne NPK, ponuja pa tudi vse pomembne informacije za delo izvajalcev, svetovalcev in članov komisij v postopkih preverjanja in potrjevanja NPK,
- spletno mesto www.npk.si, namenjeno izključno sistemu NPK ter kandidatom in podjetjem, ki se prvič srečujejo s pojmom NPK. Informacije so podane razumljivo in z veliko primeri izkušenj imetnikov NPK. Spletna stran ponuja možnost ogleda zbirne mape v 3D-obliki, na voljo je film o svetovalnem razgovoru med kandidatom za NPK in svetovalcem v postopkih NPK, film o delu članov komisije pri neposrednem preverjanju kandidata za NPK ipd.

2. Identificiranje:

- postopki dokumentiranja vseh faz vrednotenja so predpisani,
- dokumentacija v postopkih je razumljiva in javno dostopna,
- struktura in obrazci v osebni zbirni mapi so predpisani in javno dostopni,
- izvajalec zagotavlja informacije o vstopnih pogojih in možnosti za pridobitev NPK,
- izvajalec je dolžan vsakemu kandidatu za NPK v postopku zagotoviti svetovalca za NPK, ki kandidatu pomaga pri identifikaciji neformalno in priložnostno pridobljenih znanj ter možnostih za njihovo dokazovanje.

3. Dokumentiranje:

- pomoč svetovalca pri določanju ustreznosti dokazil kandidata s kompetencami, spretnostmi in znanji navedenimi v poklicnem standardu in oblikovanju osebne zbirne mape,

- pomoč svetovalca pri pripravi kandidatovega osebnega izobraževalnega načrta, v katerem se opredeli, katere obveznosti mora kandidat še opraviti oziroma katera manjkajoča dokazila mora še pridobiti, da bo lahko nadaljeval v postopku pridobivanja NPK,
- sodelovanje svetovalca s člani komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ki kot strokovnjaki za določeno kvalifikacijo lažje definirajo ustrezne dokumente za potrjevanje poklicne kvalifikacije,
- v procesu svetovanja se po potrebi svetovalec povezuje tudi z drugimi ustanovami, osebami/strokovnjaki, če je to v postopku potrjevanja potrebno,
- pri identificiranju in razvrščanju kandidatovih dokazil se upošteva predpisana struktura osebne zbirne mape, ki jo je predpisal Center RS za poklicno izobraževanje in je javno objavljena na spletnem mestu nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije – NRP.

4. Ocenjevanje:

- licenco za člana komisije lahko pridobi, kdor ima z NPK katalogom določeno kvalifikacijo in zadnjih pet let delovnih izkušenj v stroki poklicne kvalifikacije ter opravljen program usposabljanja za člana komisije za preverjanje,
- člani komisij podaljšujejo licenco za preverjanje in potrjevanje NPK z dokazovanjem delovnih izkušenj v zadnjih petih letih in s stalnim strokovnim usposabljanjem v stroki poklicne kvalifikacije, ki jo preverjajo,
- Državni izpitni center za vsak rok preverjanja in potrjevanja posebej (neodvisno od izvajalca) imenuje tričlansko komisijo v skladu z zapisanimi kadrovskimi pogoji v katalogu NPK,
- komisije so pri svojem odločanju avtonomne in neodvisne,
- kot član komisije na preverjanjih in potrjevanjih NPK ne sodeluje oseba, ki je med preverjanjem delodajalec kandidatu, solastnik podjetja, obratovalnice, prodajalne, lokala ali sodelavec kandidatu ali v sorodu oziroma zakonski zvezi s kandidatom,
- vrednotenje osebne zbirne mape ter posameznih dokazil poteka po vnaprej določenih kriterijih, ki jih pripravlja in sproti dopolnjuje Center RS za poklicno izobraževanje,

- člani komisije so zaradi sledljivosti postopkov dolžni voditi predpisane zapisnike o vrednotenju osebne zbirne mape ter zapisnike z neposrednega preverjanja,
- načini preverjanja ter merila ocenjevanja so predpisani s katalogom za posamezni NPK,
- Državni izpitni center organizira delavnice za člane komisij za poenotenje kriterijev pri preverjanju posameznega NPK,
- kandidat ima pravico do ugovora v osmih dneh po prejemu odločbe komisije za preverjanje in potrjevanje NPK.

5. Priznavanje:

- certifikat o NPK je javna listina, ki umešča kvalifikacijo v Slovensko ogrodje kvalifikacij na določeni ravni zahtevnosti,
- na certifikatu o NPK so zapisani naziv NPK, za katerega je usposobljen imetnik, in kompetence, ki jih imetnik certifikata izkazuje z listino. Iz certifikata je razviden tudi izdajatelj certifikata (izvajalec postopkov preverjanj in potrjevanj NPK in odgovorna oseba izvajalca).

2.7.1 Pristojne institucije za spremljanje in nadzor postopkov preverjanja in potrjevanja NPK

Inšpektorat Republike Slovenije, pristojen za delo, nadzoruje zakonitost dela izvajalcev postopkov preverjanj in potrjevanj NPK ter zakonitost in strokovnost dela komisij za preverjanje in potrjevanje NPK.

Inšpektor nadzira:

- izpolnjevanje pogojev, določenih za izvajalce postopkov preverjanj in potrjevanj NPK,
- zakonitost postopkov preverjanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij,
- sestavo komisij,
- usposobljenost članov komisij.

Inšpektor v primeru, ko ugotovi kršitve, z odločbo:

- določi ukrepe in rok za odpravo kršitev,
- zahteva zamenjavo komisije oziroma posameznega člana ali predsednika,
- odredi začasen ali trajen odvzem dovoljenja za izvajanje postopkov preverjanja in potrjevanja NPK,
- odredi začasen ali trajen odvzem licence predsedniku oziroma članu komisije.

Center RS za poklicno izobraževanje (CPI)

spremlja in nadzoruje izvajanje postopkov preverjanja in potrjevanja NPK. CPI spremlja delo svetovalcev v postopku preverjanja in potrjevanja NPK z namenom zagotavljanja kvalitetnega in zanesljivega svetovanja kandidatom za pridobitev NPK, spremlja sistem NPK in o ugotovitvah enkrat letno poroča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Državni izpitni center spremlja in nadzoruje delovanje članov komisij in izvajalcev postopkov preverjanja in potrjevanja NPK. Zbira in spremlja letna poročila o izvedbi postopkov preverjanja in potrjevanja NPK, ki jih morajo izvajalci postopkov preverjanj in potrjevanj NPK obvezno pripraviti, ter spremlja delo komisij za preverjanje in potrjevanje.

Pooblaščen predstavniki pristojnih institucij se lahko tudi neposredno udeležijo postopkov preverjanja in potrjevanja NPK.

3. VREDNOTENJE NEFORMALNEGA UČENJA V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU

3.1 Namen priznavanja v formalnem izobraževanju

V izobraževalnem sistemu je priznavanje predhodno neformalno in priložnostno pridobljenega znanja namenjeno priznavanju posameznih delov javno veljavnega izobraževalnega ali študijskega programa in s tem hitrejšemu napredovanju v okviru izobraževalnega sistema in zmanjševanju učnih obveznosti. Priznavanje lahko poteka na dva načina: s priznavanjem rezultatov neformalnega učenja pred vstopom v določen izobraževalni/studijski program in v času izvajanja izobraževalnega procesa.

3.2 Zakonske podlage

Opredelitve o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v zakonskih in podzakonskih aktih so v nadaljevanju predstavljene po ravneh izobraževalnega sistema.

Osnovna šola

Zakon o izobraževanju odraslih pravi, da je v programu osnovne šole minister tisti, ki določi preverjanje in ocenjevanje znanja ter priznavanje predhodno pridobljenega znanja.

V programu osnovne šole za odrasle (v nadaljevanju OŠO), ki je bil sprejet v letu 2003 (vir: http://programoteka.acs.si/PDF/program_osnovne_sole_za_odrasle.pdf), se v pogojih za vpis in v pogojih za napredovanje navaja, da je treba »... ob presoji, v kateri razred se odrasli vpišejo, upoštevati tudi znanje, ki so si ga pridobili kako drugače, torej zunaj rednega šolskega sistema. Če imajo za to ustrezna dokazila, se jim prizna predmet ali del predmeta, vendar le tedaj, če tako pridobljeno znanje ustreza standardom pri posameznih predmetih iz predmetnika osnovne šole za odrasle. Če pa odrasli nimajo javnoveljavnih potrdil o predhodnem znanju, se lahko njihovo znanje pred začetkom izobraževanja preveri v osnovni šoli za odrasle.« (2003, str. 8 in 9)

Gimnazije

Zakon o gimnazijah neposredno ne omenja priznavanja neformalnega znanja na takšen način, kot ga lahko zasledimo pri poklicnem in strokovnem izobraževanju. Kljub temu lahko zasledimo »posredno« zakonsko urejanje

preverjanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in sposobnosti tudi na področju gimnazijskega izobraževanja. Zakon namreč omogoča hitrejšo napredovanje dijakov: »Učiteljski zbor šole lahko dijaku omogoči, da v krajšem času, kot je določeno z izobraževalnim programom, z izpiti opravi obveznosti iz izobraževalnega programa.« Dijak lahko na podlagi določila učiteljskega zbora predhodno z izpitom dokaže ustreznost znanja, spretnosti in kompetenc ne glede na način in obliko učenja. Ker je določanje kriterijev presoje za hitrejšo napredovanje dijaka prepuščeno avtonomiji šole oziroma konkretnemu učiteljskemu zboru, ni (s pomočjo podzakonskih aktov) natančneje določena nacionalna normativna.

Srednje poklicno in strokovno izobraževanje

V srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju priznavanje neformalnega znanja posameznika temelji na njegovi primerjavi s standardi posameznih programskih enot. Predhodno pridobljeno neformalno znanje se ovrednoti tako, da se ga primerja in umešča glede na standarde znanja izobraževalnega programa in posamezne programske enote (strokovnega modula, strokovnega predmeta, splošnoizobraževalnega predmeta, vsebinskega sklopa, praktičnega usposabljanja oziroma izobraževanja z delom, interesnih dejavnostih). Izvajalci se pri tem v največji meri opirajo na kataloge znanja in na izvedbeni kurikulum šole.

Priznavanje predhodno neformalno in priložnostno pridobljenega znanja se v formalnem izobraževanju izvaja predvsem pri nadaljnjem vključevanju v formalno izobraževanje (nadaljevanje prekinjenega izobraževanja ali nadaljevanje na višji stopnji, sprememba smeri izobraževanja idr.)

V srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju je področje priznavanja neformalnega znanja urejeno z **Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju**, ki opredeljuje možnost vrednotenja in priznavanja tako za dijake kot odrasle udeležence poklicnega ali strokovnega izobraževanja. V določilih za izredno izobraževanje je navedeno, da se programi izrednega izobraževanja prilagajajo udeležencem izobraževanja, izhodišče za prilagajanje pa so dosežene kreditne točke oziroma predhodno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino, oziroma

neformalno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z izpitom ali na drug način.

Zakon natančneje opredeljuje možnost priznavanja neformalno pridobljenega znanja in obveznosti ministra, pristojnega za šolstvo. Tako navaja, da se pri ocenjevanju upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino, z izpitom ali na druge načine. V nadaljevanju zakon opredeljuje, da se pri evidentiranju vseh opravljenih obveznosti tekočega letnika upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje. Minister pa je dolžan s pravilnikom (v podzakonskem aktu) natančneje opredeliti postopke priznavanja neformalnega učenja.

Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju iz 2007, ki je sledil sprejetju zakona, je na področju vrednotenja in priznavanja predhodno pridobljenega znanja natančneje opredeljeval postopek priznavanja in naloge posameznih strokovnih teles (učiteljskega zbora, ravnatelja šole), oblike priznavanja znanja, merila in ugovor zoper sklepe strokovnih teles, ter naložil izobraževalnim organizacijam sprejem šolskih pravil, v katerih so morale natančneje opredeliti merila in postopke priznavanja predhodno pridobljenega znanja.

Omenjeni pravilnik, ki je pomenil korak naprej v smer regulacije postopka priznavanja na ravni izvajalcev, je bil v veljavi do julija 2010, ko ga je nadomestil **Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah**, ki pa vrednotenja in priznavanja neformalno pridobljenega znanja neposredno ne opredeljuje, omogoča pa njegovo izpeljavo. Posredno se vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja v pravilniku omenja pri osebnem izobraževalnem načrtu za udeleženca izobraževanja odraslih, ki vsebuje najmanj podatke o predhodno pridobljenem in priznanem formalnem in neformalnem znanju, in da se v izobraževanju odraslih oblikuje osebni izobraževalni načrt za vsakega udeleženca (institut obveznosti). V pravilniku so določena šolska pravila o ocenjevanju znanja in obvezne sestavine, ki naj jih vključujejo. Načrtovanje in izvajanje postopka priznavanja predhodno pridobljenega znanja je v skladu s tem pravilnikom v pretežni meri prepuščeno izvajalcem postopka in njihovi strokovni usposobljenosti.

Ker torej omenjeni **Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah** ne zajema procesa priznavanja predhodnega znanja, drugih določb (razen tistih v Zakonu o poklicnem izobraževanju) pa ni, v praksi, kjer je volja, vrednotenje in priznavanje predhodno pridobljenega znanja v srednjem poklicnem

in strokovnem izobraževanju temelji na predhodnih predpisih oziroma na njihovem temelju že pripravljenih podlagah in dokumentaciji.

Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja (2008):

Kot izvedbeni dokument z navodili, kako naj se prilagaja formalno poklicno in strokovno izobraževanje odraslih, so bila v letu 2008 s strani ministra za izobraževanje sprejeta Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Izhodišče za določitev prilagoditev izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja so opravljeni uvodni pogovori z vsakim udeležencem in morebitno priznanje predhodno pridobljenega znanja. Na podlagi ugotovitev iz uvodnega razgovora in ob upoštevanju priznanja predhodno pridobljenega znanja izvajalec pripravi analizo skupine ter izvedbeni načrt prilagoditve programa za skupino za šolsko leto. V naslednjem koraku pripravi osebni izobraževalni načrt za vsakega posameznega udeleženca iz skupine. Tudi kadar gre za individualni organizacijski model, izvajalec po izpeljanih uvodnih pogovorih in morebitnem priznanju predhodno pridobljenega znanja oblikuje predlog o prilagoditvah za posameznika, ki se bo izobraževal v enem izmed individualnih organizacijskih modelov izrednega izobraževanja, in jih zapiše kot predlog v njegovem osebnem izobraževalnem načrtu.

V navodilih je določena vsebina osebnega izobraževalnega načrta, ki mora vsebovati najmanj podatke o:

- formalnih in neformalnih delovnih izkušnjah, povezanih z delom ali poklicem, za katerega se bo udeleženec izobraževal,
- zaključenem predhodnem formalnem izobraževanju, vključno z morebitnimi posebnostmi,
- znanju, pridobljenem v neformalnem izobraževanju,
- predvidenem načinu in časovnem poteku izobraževanja, vključno z načini in roki preverjanja znanja,
- načinu in časovnih rokih za spremljanje uresničevanja osebnega izobraževalnega načrta.

Višje strokovno izobraževanje

V višjem strokovnem izobraževanju urejata priznavanje neformalno pridobljenega znanja **Zakon o višjem strokovnem izobraževanju** in **Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju**.

Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju opredeljuje podlage, merila, postopek, izvajalce in ocenjevanje predhodno neformalno pridobljenega znanja. Zelo natančno pa so postopek in merila ugotavljanja, preverjanja, vrednotenja in priznavanja predhodno pridobljenega znanja, ki so ga študenti višjih strokovnih šol pridobili s formalnim ali z neformalnim izobraževanjem oziroma usposabljanjem, zapisani v **Skupnih smernicah in standardih v postopkih priznavanja predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju** (julij 2010).

V višjem strokovnem izobraževanju se študentom prizna predhodno pridobljeno znanje, če lahko izkažejo, da njihovo znanje po vsebini in zahtevnosti v celoti ustreza temeljnim ciljem oz. generičnim in predmetno ali modularno specifičnim kompetencam, ki so določene s študijskim programom, ki ga izvaja višja strokovna šola ne glede na to, kje in kako jih je študent pridobil.

Postopek priznavanja se začne, ko študent posreduje vlogo za priznavanje neformalno pridobljenega znanja. Vloga mora vsebovati prošnjo za priznanje predhodno pridobljenega znanja in dokazila v skladu s Pravilnikom:

- javne listine, potrdila in druge listine,
- izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela študenta,
- ustrezne reference o znanju pridobljenim z delom.

Postopek priznavanja predhodno pridobljenega znanja obsega:

- informiranje in svetovanje,
- oddajo vloge študenta,
- oblikovanje mape učnih dosežkov študenta,
- pripravo pisnega strokovnega mnenja predavateljev oz. strokovnih aktivov,
- morebitno preverjanje predhodno pridobljenega znanja,
- obravnavo vloge,
- izdajo sklepa o priznavanju,
- morebitno pritožbo študenta.

Postopek od prejema popolne vloge do izdaje sklepa o priznavanju študentu mora biti praviloma opravljen v roku 30 dni, najpozneje pa v roku dveh mesecev od datuma, ko študent vložil popolno vlogo.

Sklep izda študijska komisija. (Žnidarič, H., Kunčič, B., Makovec D., Bauman, B., 2010, str. 9) V skladu z zakonom študijska komisija, ki jo sestavljajo najmanj trije predavatelji šole, vodi

pa jo predsednik, obravnava tudi vprašanja v zvezi s potrjevanjem in preverjanjem z delom pridobljenega znanja oziroma drugega neformalno pridobljenega znanja, ki se prizna študentu pri izpolnjevanju študijskih obveznosti.

Visokošolsko izobraževanje

Priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja je možno tudi v visokošolskem izobraževanju. Merila za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program, so obvezna sestavina vsakega študijskega programa za pridobitev izobrazbe ali izpopolnjevanje. Ker v visokem šolstvu na nacionalni ravni ni enotno razdelanih meril in postopkov za priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, so ta lahko opredeljena z vsakim študijskim programom drugače, če visokošolski zavod nima sprejetih lastnih institucionalnih predpisov za ta namen.

Za postopek priznavanja lahko zaprosijo kandidati, ki želijo, da se jim neformalno pridobljeno znanje in spretnosti upoštevajo kot del obveznosti študijskega programa, na katerega so že vpisani. Kandidat vložil vlogo za priznavanje na posebnem obrazcu v referatu za študijske zadeve. Če vloga ni popolna, se od kandidata zahteva dopolnitev v določenem roku.

Podlaga za priznavanje so potrdila oziroma druge listine, s katerimi kandidat lahko dokazuje pridobljeno znanje v neformalnih programih izobraževanja:

- javno veljavne listine,
- potrdilo izvajalcev izobraževanja in usposabljanja o uspešno končanem izobraževanju,
- spričevalo o neformalnem izobraževanju,
- ustrezne reference o praktičnem usposabljanju in delovnih izkušnjah,
- izdelki, storitve, projekti, objave in druga avtorska dela kandidatov.

Neformalno pridobljeno znanje in spretnosti kandidatov ugotavlja, preverja, potrjuje in priznava pristojni organ na univerzi. V primeru priznavanja znanj in spretnosti, ki si jih je kandidat pridobil preko dela, samoizobraževanja in priložnostnega učenja, je postopek ugotavljanja, preverjanja, potrjevanja in priznavanja takega znanja drugačen. V postopku se pristojni organ odloči, ali bo preverjal neformalno pridobljeno znanje ali ocenjeval izdelke in storitve, ki jih kandidat predloži kot dokaz, da obvlada določeno znanje ali spretnost.

Vloga za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti (v nadaljevanju vloga) mora vsebovati:

- spričevala,
- druge listine (različni dokumenti, ki jih izda delodajalec in dokazujejo izkušnje, potrdila o udeležbi na seminarjih in usposabljanjih ipd.),
- osebna zbirna mapa, v kateri kandidat pripravi svojo biografijo s podatki o izobrazbi, o zaposlitvah ter drugih izkušnjah in znanjih, ki jih je pridobil v preteklosti,
- druga dokazila (izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela kandidatov; projekti, izumi, patenti ipd.).

Postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja in spretnosti obsega:

- oddajo vloge,
- dopolnitev vloge,
- obravnavo vloge na komisiji,
- izdajo sklepa,
- pritožbo kandidata.

Postopek od prejema popolne vloge do izdaje sklepa kandidatu mora biti zaključen najpozneje v roku dveh mesecev od datuma vložitve popolne vloge kandidata.

Zakon o visokem šolstvu pravi, da ob smiselni uporabi meril za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program, oziroma meril za prehode med študijskimi programi, pristojni organ visokošolskega zavoda kandidatom iz prejšnjega odstavka prizna opravljene študijske obveznosti glede na ustreznost, obseg in zahtevnost pridobljenih znanj v prejšnjem študijskem programu in jim ob izpolnjevanju pogojev omogoči vpis v višji letnik študijskega programa.

Zakon o visokem šolstvu prav tako določa, da se študijski programi za pridobitev izobrazbe, ki izobražujejo za regulirane poklice, za katere velja vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij, oblikujejo tudi v skladu s predpisi, ki

urejajo priznavanje poklicnih kvalifikacij. Med obveznimi sestavinami študijskega programa so tudi merila za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program.

Izobraževanje odraslih

Januarja 2018 je bil sprejet nov Zakon o izobraževanju odraslih, ki ureja javno službo in vzpostavlja javno mrežo zavodov, ki izvajajo izobraževanje odraslih.

Izobraževanje odraslih se v skladu z novim zakonom lahko izvaja na tri načine:

- preko programov osnovnih šol za odrasle, kjer se tudi pridobi stopnja izobrazbe,
- preko javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle, kjer se stopnja izobrazbe ne pridobi,
- preko neformalnih izobraževalnih programov za odrasle.

Zakon natančneje opredeljuje tudi posamezne dejavnosti, denimo področje svetovanja kot pomemben del dejavnosti izobraževanja. Svetovanje v sistemu izobraževanja odraslih je namreč brezplačno v vseh elementih izobraževanja in tudi v pridobivanju NPK.

V letu 2019 je za izvajanje letnega programa izobraževanja odraslih zagotovljenih dobrih 77,7 milijona evrov, medtem ko je bila v letu 2018 ta številka nekoliko višja, in sicer je bilo zagotovljenih dobrih 82,7 milijona evrov.

Letni program sicer upošteva cilje resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Sloveniji za obdobje 2013–2020, ki so dvigniti izobrazbeno raven prebivalstva in raven temeljnih zmožnosti, povečati zaposljivost aktivnega prebivalstva, izboljšati možnosti za učenje in vključevanje v izobraževanje ter splošno izobraženost.



4. VREDNOTENJE ZNANJA OSEB Z MEDNARODNO ZAŠČITO Z NAMENOM NADALJNJEGA VKLJUČEVANJA V IZOBRAŽEVANJE

4.1 Namen

V okviru Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je bila imenovana delovna skupina za oblikovanje postopkov za vključevanje beguncev brez dokumentov o izobraževanju v slovenski izobraževalni sistem. Člani delovne skupine so predstavniki izobraževanja po celotni vertikali (osnovna šola, srednja šola, višje in visoko izobraževanje, izobraževanje odraslih, ENIC-NARIC center, Urad za razvoj izobraževanja).

Temeljne naloge imenovane delovne skupine so oblikovati predloge in rešitve za implementacijo Konvencije o priznavanju izobraževanja v delu priznavanja kvalifikacij beguncem oziroma vključevanje v slovenski izobraževalni sistem in na trg dela, tudi v primerih, ko ti opravljenega formalnega izobraževanja ne morejo dokazati s šolskimi listinami o izobraževanju. Hkrati je bila naloga skupine oblikovati predloge rešitev za izvajanje določil Zakona o mednarodni zaščiti glede zagotovitev pravice do izobraževanja prosilcem za mednarodno zaščito in osebam s priznano mednarodno zaščito ter pripraviti predlog besedila za dopolnitev Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito.

4.2 Zakonske podlage

Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito:

Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito, ki jo je Vlada izdala 13. 12. 2017, je bila sprejeta na podlagi Zakona o mednarodni zaščiti, ki opredeljuje, da Vlada izda predpis z določili načinov in pogojev za zagotavljanje pravic osebam, ki jim je priznana mednarodna zaščita. Uredba natančneje določa načine in pogoje za zagotavljanje pravic beguncem in osebam s subsidiarno zaščito, in sicer do prebivanja v Republiki Sloveniji, podaljšanja subsidiarne zaščite, pridobitve informacij o statusu, pravicah in dolžnostih oseb z mednarodno zaščito, nastanitve v nastanitvenih zmogljivostih Urada Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov, denarnega nadomestila za zasebno nastanitev, izobraževanja in pomoči pri vključevanju v okolje. Uredba natančneje določa tudi izobraževanje oseb z mednarodno zaščito, ki formalne izobrazbe ne morejo dokazati z dokumenti.

Za namen vključevanja oseb z mednarodno zaščito brez formalnih dokumentov v izobraževanje je bila oblikovana delovna skupina pod vodstvom MIZŠ, ki je pripravila predlog besedila za dopolnitev uredbe, ta pa vključuje naslednje rešitve za vključevanje oseb z mednarodno zaščito v slovenski izobraževalni sistem, tudi v primeru, ko ne morejo opravljenega izobraževanja v svoji državi dokazati s šolskimi listinami o izobraževanju.

Oseba, ki se želi vključiti v srednje šolstvo v RS, lahko v ta namen opravlja preizkus znanja, ki ga pripravi in izvaja Zavod RS za šolstvo. Potrdilo o uspešno opravljenem preizkusu, ki ga izda Zavod RS za šolstvo, predstavlja vstopni pogoj za vpis v programe začetnih letnikov programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja ter splošnega izobraževanja. Osebe se lahko vpisujejo v začetne letnike, potrdilo pa ne omogoča vpisa v programe PTI, poklicnega in maturitetnega tečaja, saj je treba za te programe predhodno zaključiti zakonsko določene obveznosti v predhodnem srednješolskem izobraževanju. Potrdilo ne nadomesti dokazila/spričevala o opravljeni/zaključeni osnovni šoli, temveč predstavlja le vstopni pogoj za vpis v navedene programe izobraževanja. Navedeno potrdilo Zavoda RS za šolstvo se upošteva tudi kot ustrezno dokazilo o izpolnjevanju vstopnega pogoja pri vključitvi v postopek preverjanja in potrjevanja NPK, v primeru, da je kot vstopni pogoj za pridobitev NPK določena najmanj dokončana osnovnošolska obveznost ali osnovna šola.

Osebe, ki se želijo vključiti v višješolsko izobraževanje v RS, ravno tako opravljajo preizkus znanja, ki ga pripravi in izvaja Državni izpitni center (RIC). Potrdilo, ki ga izda RIC, predstavlja vstopni pogoj za vpis v začetni letnik programov višješolskega strokovnega izobraževanja, enako pa je tudi ob vpisu v prvi letnik visokošolskih študijskih programov prve stopnje. Potrdilo se šteje tudi pri izbiri kandidatov za vpis v študijske programe z omejitvijo vpisa. Preizkus ne omogoča pridobitve maturitetne listine, temveč pridobitev potrdila, ki predstavlja vstopni pogoj za vpis v visokošolske študijske programe. Potrdilo izda RIC. Navedeno potrdilo se upošteva tudi kot ustrezno dokazilo o izpolnjevanju vstopnega pogoja pri vključitvi v postopek preverjanja in potrjevanja NPK, v primeru, da je za pridobitev NPK kot vstopni pogoj določena najmanj srednja splošna izobrazba.

5. POPIS KOMPETENC (SKILLS AUDIT)

5.1 Namen

Strukturirano identificiranje rezultatov predhodnega učenja lahko koristi brezposelnim za iskanje nove zaposlitve, zaposlenim za možnost menjave zaposlitve ali razvoj kariere. Uspeh sistema priznavanja neformalno pridobljenega znanja bi lahko moderniziral pridobitev izobrazbe, olajšal nadaljevanje izobraževanja in ključno, priznavanje s strani delodajalcev lahko olajša in poveča zaposlovanje. Z vzpostavljanjem sistemskih možnosti za take vrste vrednotenja in priznavanja bi se odzvali predvsem na potrebe ciljnih skupin s slabo razvitimi temeljnimi zmožnostmi (ključne kompetence) in poklicnih na ravni ISCED 1. Posamezniki nimajo občutka, da jim lahko določena potrdila, certifikati pridejo prav na vseh področjih (več možnosti zaposlovanja, uporaba obstoječih znanj in kompetenc v delu, vpogled v kadrovske potencial, mobilnost in fleksibilnost na delovnem mestu oziroma trgu dela; hitrejša pridobitev izobrazbe: večja možnost za prilagoditev izobraževanja posamezniku, pridobitev NPK). Veliko posameznikov šele po samorefleksiji ugotovi, koliko znanj, spretnosti in kompetenc imajo.

Pri tem pa moramo zagotoviti, da bo sistem tak, da bo pobuda za začetek dokumentiranja in/ali potrjevanja na strani posameznika, ki želi formalizirati rezultate predhodnega učenja, standardi in postopki pa morajo biti javno dostopni.

5.2 Projekti in aktivnosti

Mladi

Youth pass (Mladi v Akciji – Zavod Movit)

Youthpass je del strategije Evropske komisije za podporo priznavanju neformalnega učenja. Gre za evropsko orodje za beleženje in priznavanje učnih rezultatov udeležencev projektov, ki so financirani v okviru programov Erasmus+: Mladi v akciji (2014–2020). Je instrument za načrtovanje, spremljanje, vrednotenje in priznavanje dosežkov v procesu neformalnega učenja za vse udeležence. Mladim pomaga analizirati njihov proces učenja in pridobljeno znanje. Novo pridobljeno znanje se vrednoti po sistemu ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja, možno pa je opisati tudi druga znanja, ki so bila pridobljena v projektu. Pridobljeno znanje ob pomoči

mentorja, inštruktorja, pogovornega partnerja ali mladinskega voditelja mladi ovrednotijo in opišejo sami, potrdilo, ki ga pridobijo, pa je mednarodno priznано. Pri izdelovanju potrdila Youth pass s podporno osebo imajo udeleženci projektov možnost opisati, kaj so delali v ožjem projektu in katere kompetence so pridobili. Youth pass tako podpira refleksijo o osebnem in formalnem učnem procesu in učnih rezultatih; kot vseevropski instrument za potrjevanje neformalnega učenja na področju mladine prispeva h krepitvi družbenega priznavanja mladinskega dela; z opisovanjem dodane vrednosti projekta podpira aktivno evropsko državljanstvo mladih in mladinskih delavcev; namenjen pa je tudi podpiranju zaposljivosti mladih in mladinskih delavcev z beleženjem pridobivanja ključnih kompetenc na potrdilu. (Youth pass 2016; Mladinski svet Slovenije 2013)

Nefiks (Zavod Nefiks)

Nefiks je sistemsko orodje za beleženje znanja, izkušenj in veščin mladih od 14. leta starosti dalje. Pokriva šest različnih področij: aktivno državljanstvo in odgovorno delo na projektih, delovne izkušnje, organizirane oblike izobraževanja, prostovoljno delo in tabore, mladinske izmenjave in pridobljene izkušnje/znanja v tujini ter druge oblike pridobivanja znanja, veščin in izkušenj. Posameznik lahko sistematično in na enem mestu zbere vse, kar je počel poleg rednega sistema izobraževanja. V indeks vpisuje vsa svoja neformalno pridobljena znanja in spretnosti. Orodje mladim omogoča lažje prepoznavanje lastnih kompetenc in njihov prenos v različna formalna orodja. Obstaja v fizični in elektronski obliki. Nefiks se lahko uporablja tudi za karierno načrtovanje, spremljanje lastnega razvoja kompetenc in njihovega samozavedanja. (Nefiks 2016; Mladinski svet Slovenije 2013)

Moje izkušnje

Sistem Moje izkušnje (Zavod Nefiks in e-študentski servis) (digitalni portfolio »Moje izkušnje«) je orodje za beleženje delovnih izkušenj, pridobljenih prek študentskega dela. Dijaki in študentje lahko sproti in enostavno beležijo znanja in spretnosti, ki so jih pridobili s študentskim delom. Sistem prinaša kakovosten informativni pregled delovnih aktivnosti ob opravljanju študentskega dela. Delodajalci dobijo enostaven, enoten in verodostojen pregled vseh delovnih izkušenj. Študentje in dijaki lahko dobijo elektronsko in fizično potrdilo o delovnih izkušnjah. Vrednotenje je prepuščeno delodajalcem. (Moje izkušnje 2016; Mladinski svet Slovenije 2013)

TaPas (Zveza tabornikov Slovenije)

TaPas (»taborniški passport« oziroma potni list) je orodje za prepoznavanje ter vrednotenje izkušenj, pridobljenih v času prostovoljskega dela v taborništvu, in identifikacijo kompetenc, doseženih prek teh izkušenj, ki jih določajo diplome, certifikati in pridobljeni nazivi. (Zveza tabornikov Slovenije 2016; Mladinski svet Slovenije 2013)

Unique učne značke – »Unique learning badges«

Unique učne značke (mednarodno partnerstvo šestih organizacij) je orodje za priznavanje neformalnega učenja v evropskem mladinskem delu. Je spletna akreditacijska platforma, ki bo vsebovala spletno orodje in rešitve za oblikovanje individualnih sistemov za priznavanje programov neformalnega učenja. Orodje podpira mlade pri samoocenjevanju, vrednotenju svojega učenja in razvoju kompetence učenje učenja. Unique učne značke so prenosljive v druga okolja (podjetje, izobraževanje odraslih itd.). Mladi in mladinski delavci bodo lahko na enostaven način dokumentirali znanja in opisali učne rezultate, shranjene v elektronski obliki. Vizualna predstavitev učnih rezultatov bo potekala prek spletne značke, ki se bo lahko enostavno izpostavila prek družbenih omrežij, dodala osebnim spletnim stranem, Facebook aplikacijam, blogom ter v Europass in druge življenjepise. (Unique učne značke 2016; Mladinski svet Slovenije 2013)

Študentska organizacija Slovenije (ŠOS)

ŠOS vzpostavlja sistem beleženja kompetenc, ki jih dijaki in študenti pridobijo z opravljanjem začasnega in občasnega dela. Na podlagi opravljenega dela, umeščenosti tega dela v Standardno klasifikacijo poklicev in kompetenc ESCO, ki se vežejo na posamezni poklic, bodo lahko dijaki in študenti avtomatično spremljali razvoj kompetenc skozi začasno in občasno delo, ne glede na to, prek katerega posrednika ali pri katerem delodajalcu opravljajo delo. Sistem bo kompatibilen s klasifikacijo ESCO in sistemom ZRSZ, kot orodje VKO pa bo namenjen dvigu zaposljivosti mladih in promociji pridobivanja izkušenj v času izobraževanja.

Brezposelni**Nosilec projektov Zavod za zaposlovanje RS**

Identifikacija in ocenjevanje kompetenc sta pomembna za postavljanje zaposlitvenih ciljev in ugotavljanje primanjkljajev brezposelnih oseb. Neformalno pridobljene kompetence so zlasti pomembne za iskalce prve zaposlitve in tiste brezposelne osebe, ki v svojem poklicu ne morejo ali ne želijo več delati.

Kompetence identificira svetovalec skupaj z brezposelno osebo v svetovalnem intervjuju v okviru osnovnega kariernega svetovanja, pri osebah z večjimi ovirami pri zaposlovanju pa tudi poglobljenega kariernega svetovanja. Osnova za identificiranje kompetenc so pridobljena znanja v procesu šolanja in pretekle delovne izkušnje, tako formalne kot neformalne. Ocena razvitosti kompetence temelji na pridobljenih delovnih izkušnjah pri ključnih delih v poklicu (tudi študentsko ali prostovoljno delo itd.), lahko tudi pri hobijih ipd.

Brezposelnim osebam je v pomoč tudi eSvetovanje (<https://esvetovanje.ess.gov.si/KajZnam/>).

Ugotovljene pomembne kompetence brezposelne osebe svetovalec beleži v aplikaciji ZPNet in služijo pri izbiri ustreznih kandidatov za napotovanje na prosta delovna mesta. Ocenjevanje kompetenc temelji na kompetenčnem intervjuju in samooceni brezposelne osebe.

Zaposleni**Projekt Kompetenčni centri za razvoj kadrov – KOC**

Namen projekta Kompetenčni centri je izboljšanje kompetenc, produktivnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti zaposlenih ter krepitev konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Delno je financiran iz Evropskega socialnega sklada.

Pri pripravi kompetenčnih profilov in modela kompetenc so sodelovali kadroviki iz partnerskih podjetij, kadrovski partnerji projektnih pisarn in zunanji izvajalci. Za identifikacijo posameznikovih kompetenc so odgovorni kadrovik in neposredni vodja ter zaposlena oseba. Dokumentacija kompetenc je naloga kadrovske službe. Dokumentiranje kompetenc poteka s pomočjo spletnih vprašalnikov, ki so anonimni (samo na ravni partnerskega podjetja in KOC-a), s pomočjo intervjujev ipd. Za dokumentacijo posameznikovih kompetenc nekateri KOC-i uporabljajo tudi računalniške programe (Microsoft Excel). Med izvajanjem projekta se znotraj nekaterih KOC-ov načrtuje usposabljanje kadrovikov na področju priprave individualnih kariernih načrtov, ki pa bodo dokumentirali kompetence in stopnje njihove razvitosti. Ocenjevanje kompetenc poteka s pomočjo spletnih vprašalnikov (1ka spletna anketa), ocenjevalnih vprašalnikov, intervjujev, 180 ali 360-stopinjske ocene.

ODRASLI (VSE CILJNE SKUPINE)

Projekti in aktivnosti, ki jih izvaja Andragoški center Slovenije, razvijajo in podpirajo predvsem tretji namen vrednotenja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja odraslih, ki je bil opredeljen v strokovnih podlagah za sistemsko urejanje vrednotenja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v izobraževanju odraslih. (Andragoški center Slovenije, 2011) To je za evidentiranje in opis znanja, spretnosti in kompetenc posameznika, s ciljem zagotavljati večjo prožnost na trgu dela (za lažjo vnovično zaposlitev, za spremembo dela, za razvoj in spremembo kariere), za osebno rast (zvečanje samozavesti, zvečanje motivacije za izobraževanje in delo, boljša kakovost življenja idr.) in za razvijanje ključnih kompetenc. (Prav tam, str. 36)

Proces, ki se razvija na Andragoškem centru Slovenije, se lahko zaključi z izhodom v obliki izdelanega (v papirni ali elektronski obliki) portfelja – zbirne mape dosežkov, s povratno informacijo oziroma mnenjem o dosežkih posameznika, s svetovanjem in usmerjanjem, kaj posameznik lahko nadgradi, še razvije, se vključi v nadaljnje izobraževanje (formalno in neformalno), se vključi v formalno certificiranje (NPK, tuji jeziki, računalništvo idr.), si lahko izboljša zaposlitvene možnosti, razvoj kariere ali osebni razvoj (odvisno od ciljev posameznika).

Proces se razvija in izpeljuje na izhodiščih dobre usposobljenosti strokovnega delavca v izobraževanju odraslih za vodenje procesa v različnih fazah ter na aktivni vlogi posameznika ves čas procesa in njegovi prostovoljni odločitvi, v kateri fazi se vključi in/ali izstopi iz procesa. Prepletenost faz in možnost vključitve in izključitve posameznika v proces v katerikoli fazi poudarjajo tudi nova priporočila Cedefopa (glej 2015, str. 14–15).

Izkušnje v izobraževanju odraslih pri vključevanju manj izobraženih in ranljivih skupin odraslih v te procese kažejo, da so izidi teh postopkov učinkovitejši, če vključenim odraslim strokovni delavec posreduje tudi povratno informacijo o doseženih učnih izidih, kompetencah, kar izpostavlja predvsem formativni vidik vrednotenja znanja, spretnosti in kompetenc odraslih.

Na Andragoškem centru Slovenije je v dosedanjem razvoju ves čas posebna pozornost namenjena tudi zagotavljanju kakovosti vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, in sicer tako z vidika zagotavljanja kakovosti procesa kot z vidika zagotavljanja kakovosti in usposobljenosti strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih, za katere je bil razvit in že večkrat izpeljan program temeljnega usposabljanja, ob tem pa se izvajajo tudi redna izpopolnjevanja za delo na tem področju.



6. ZAKLJUČEK IN IZZIVI

Vrednotenje neformalnega učenja odraslih, katerega temeljni cilji so zagotavljati večjo fleksibilnost na trgu dela, osebno rast posameznika ter spodbuditi razvijanje temeljnih zmožnosti, je ustrezen odgovor na izzive, ki jih postavljajo pred družbo različne raziskave o doseganju ključnih kompetenc odraslih v Sloveniji.

Priznavanje rezultatov neformalnega učenja je v Sloveniji vključeno v vse ravni izobraževalnega sistema. Na vseh ravneh formalnega izobraževanja je temeljni cilj priznavanja rezultatov neformalnega učenja predvsem nadaljevanje izobraževanja in oprostitev/skrajsanje izobraževanja. Formalnopravne podlage za priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja so najbolj vzpostavljene za postopke vrednotenja za potrebe trga dela (sistem NPK) ter v višjem strokovnem izobraževanju, ki omogočajo priznavanje neformalno pridobljenega znanja, odločitev o izvajanju postopkov pa je prepuščena sami šoli.

Pri dograjevanju sistema vrednotenja v Sloveniji moramo razmisliti o bolj učinkovitem povezovanju sistema Nacionalnih poklicnih kvalifikacij s formalnim izobraževalnim sistemom, in sicer tako, da se tisti certifikat NPK, ki je vsebinsko sestavni del formalnega izobraževalnega programa, avtomatično prizna pri pridobivanju formalne poklicne izobrazbe. Postopek vrednotenja naj bo opredeljen tako, da temelji na aktivni vlogi posameznika ves čas procesa, mu omogoča vstop in izstop v katerikoli fazi, predvsem pa naj bo postopek tak, da pobuda za njegov začetek temelji na odločitvi posameznika, ki želi, da njegove kompetence postanejo vidne. Kakovost postopka vrednotenja je odvisna tudi od uporabljenih metod in orodij v postopku, ki naj bi bila zanesljiva, objektivna in veljavna. Orodja in metode naj temeljijo na kombinaciji refleksije in samoevalvacije posameznika ter evalvacije njegovih kompetenc s strani strokovnjaka, ki

izpeljuje postopke. Celovit sistem presojanja in razvijanja kakovosti vključuje tudi skrb za strokovno usposobljenost izvajalcev postopkov, in sicer: svetovalcev in ocenjevalcev, pri čemer je treba izhajati predvsem iz kompleksnosti postopka in različnosti potreb kandidatov.

Priznavanje je v Sloveniji bolj uveljavljeno pri programih, ki ne dajejo stopnje formalne izobrazbe, v sistemu pridobivanja formalne izobrazbe pa, kljub temu da ni zakonskih omejitev (vendar tudi ni spodbud), le počasi prihaja do razvoja orodij in vzpostavljanja procesov, ki bi to omogočali. Odprto ostaja tudi vprašanje transparentnosti kvalifikacij, pridobljenih zunaj tradicionalnih izobraževalnih okolij.

Pri razvojnem delu v okviru različnih aktivnosti in projektov na področju priznavanja neformalno pridobljenega znanja na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja so bila s strani različnih deležnikov izpostavljena vprašanja in dileme, ki bi jim bilo, tudi ob upoštevanju evropskih priporočil, treba posvetiti pozornost pri nadaljnji izgradnji sistema.

Cilj priznavanja neformalnega znanja na področju srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja ter višjega strokovnega izobraževanja (dijaki in odrasli) bi moral biti razvoj sistema, ki bo posamezniku dal priložnost, da uveljavi svoja znanja in spretnosti, pridobljena v delovnem procesu in življenju, tako da jih izvajalska institucija sistematično in pregledno prizna in tako olajša vstop posameznikov v sistem izobraževanja.

Postopke priznavanja v formalnem izobraževalnem sistemu, predvsem na ravni srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, bi bilo treba natančneje opredeliti tudi s pravno podlago, ki bi odstranila ovire, zaradi katerih se trenutno postopki ne izvajajo uspešno.

VIRI

- Pavlič, U., Vilič Klenovšek, T. (ur.). Ugotavljanje, vrednotenje in priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja odraslih. ACS: Ljubljana, 2013.
- Svetina, M., Vilič Klenovšek, T. Strokovne podlage za sistemsko urejanje vrednotenja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v izobraževanju odraslih. ACS: Ljubljana, 2011.
- Žnidarič, H., Kunčič, B., Vuković, A. Zagotavljanje kakovosti priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja. CPI: Ljubljana, 2012.
- Drogenik, K. (2017). Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Kunčič Krapež, B., Višekruna, T., dr. Mažgon, J., dr. Makovec Radovan, D. (2017). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Vrednotenje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, Strateške in zakonske podlage ter mednarodna primerjava. (2017). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje in Andragoški center Slovenije.
- Krek, J., Metljak, M. (ur.) (2011). Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020 (ReNPIO 13–20). Uradni list Republike Slovenije, št. 90/2013.
- Dovžak, K. idr. (ur.). 2014. Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020 (ReNPIO 13–20). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Zakon o osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 81/2006).
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Uradni list RS, št. 79/06. 2006.
- Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah (Ur. l. RS, št. 60/2010).
- Zakon gimnazijah (Ur. l. RS, št. 1/2007).
- Zakon o v višjem strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 86/2004, 100/2013).
- Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 20/2010).
- Žnidarič, H., Kunčič, B., Makovec D., Bauman, B. Poročilo o spremljanju izvajanja postopkov priznavanja neformalnega znanja. CPI: Ljubljana, 2010.
- Svetina, M., Vilič Klenovšek, T. Strokovne podlage za sistemsko urejanje vrednotenja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v izobraževanju odraslih. ACS: Ljubljana, 2010.
- Žnidarič, H., Kunčič, B., USTVARJANJE NOVIH PRILOŽNOSTI ZA UČENJE – priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih poklicnih in strokovnih znanj. V zborniku strokovnih prispevkov: Neformalno učenje? Kaj pa je to? Pedagoški inštitut, 2013.
- ENIC-NARIC center Slovenija (2015). Pridobljeno s: http://www.arhiv.mvzt.gov.si/si/delovna_podrocja/enic_naric_center_slovenija/.



- European Commision, Cedefop, ICF International (2014c). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. country report Denmark. Spletna povezava: <http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/870.pdf>.
- European Commision, Cedefop, ICF International (2014). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report France. Spletna povezava: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2014/87058_FR.pdf.
- Možina, E. idr. (2012). Evalvacija osnovne šole za odrasle, Zaključno poročilo o rezultatih evalvacije programa, 2011–2012. Ljubljana: Andragoški center Slovenije in Zavod RS za šolstvo.
- Pravilnik o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev oziroma dejavnosti v Republiki Sloveniji. (19. 2. 2008). Uradni list RS, št. 109/11.
- Program Osnovna šola za odrasle. (2003). Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih, 21. seja, dne 2. 4. 2003, in Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, 57. seja, dne 17. 4. 2003.
- Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja. Uradni list RS, št. 8/08, 2008.
- Vzajemno priznavanje kvalifikacij (b. d.). Pridobljeno s: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/vzajemno_priznavanje_kvalifikacij/.
- Zakon o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 6/18)
- Zakon o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev oziroma dejavnosti v Republiki Sloveniji /ZPKEU/ (2002). Uradni list RS št. 21/02, 92/07, 85/09 in 32/14 (27. 2. 2002).
- Zakon o vrednotenju in priznavanju izobraževanja /ZVPI/ (2011). Uradni list RS, št. 87/2011.







CPI

INSTITUTE OF THE REPUBLIC
OF SLOVENIA FOR VOCATIONAL
EDUCATION AND TRAINING



REPUBLIC OF SLOVENIA
**MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE AND SPORT**



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union